T

K
CAN
O

IM
C
LIB
Ed

L
Typis
JE

THOMÆ
A
KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini,
DE
IMITATIONE CHRISTI,
LIBRI QUATUOR
Editio nova correctior
Figurîs illustrata.

LEOPOLI
Typis S.R.M. Coll: Societatis
JESU. A. D. 1749.

PRÆMONITIO
AD LECTOREM
Quomodo hi libelli cum fructu legendi.
Idem de aliis quibuſcunque
piis libris accipe.

1. CErtum quodie tempus huic piæ lectioni præfige, illudque inviolabiliter, quoad fieri poteſt, obſerva. Si juſta occupatio horã ſtatutam occupat aut ſurripit; proximâ illud recupera. Nonne, cum certum quotidie tempus, idque ſatis lubenter & largè detur corpori per cibum, ſomnum, recreationem, &c. reficiendo; par erit ut animæ tanto digniori, aliqua temporis portio non negetur?

2. Præpara animam tuam ad lectionem imprimis pura intentione, quá ſolum animæ tuæ profectum quæras; deinde brevi mentis elevatione, qua roges donari tibi cælitus lumen itellectus, ſeu gratiam, qua capax fiat animus

nimus rei lectæ, ut cognoscas, quid Deus requirat à te; una cum serio proposito, cognitam Dei voluntátem exequẽdi. Huic præparationi aptissimam Formulam tradit ipse Thomas noster lib. 3. cap. 2. *quam proinde piæ lectioni semper præmitti suadeo.*

3. *Non cursim & festinanter, uti supra* ad Lectorem *monuimus; sed tráctim, serio, & mágna cum attenione legendum. Cum debita mora inquit recens pius auctor, & quiete interposita, ut divinæ illustrationi sit locus, subinde parumper subsistendo lecta recolendo, & qua ratione in praxim reduci possint, dispiciendo. Porro certa & ordináta sit lectio, vagam & desultoriam fuge. Fastidientis stomachi est multa degustare, nulli certo ferculo acquiescere. Sic inquinatur magis corpus quàm alitur. Ex ordine itaque lege librum, quem sumpseris legendum. Illa támen quæ te magîs concernunt, & af-*

fectus moresque tuos propius attingunt, sæpius relegere nihil vetat, imò proderit plurimum; maximè si particulare Examen adjunxeris.

4. *Pios affectus lectioni congruentes elicere stude. Aliàs inanis erit lectio quæ quidem intellectum illuminat sed affectum non inflammat. Ideoque inserendæ subinde piæ aspirationes ad Deum, quo petatur gratia exequendi, quæ legis Proposita etiam practica formanda, quæ lectioni respondeant. Quin & illustriora quædam dicta, vel monita selige, ac repone in ventrem memoriæ, quæ subinde rumines ac expendas; vel quæ tanquam sagittas è pharetra opportunè, cum usus feret, depromas contra tentationem, hoc, vel illud vitium, quo magis laboras, &c. vel quæ tanquam calcaria virtutis, humilitatis, patientiæ, divini amoris, &c. adhibeas.*

5. *Claude lectionem brevi adspira-*

tione

ratione ad Deum, ut semen in terram cordis tui jactum servet, ac fæcundet, ut fructum in tempore suo proferat, Porro ne hæc fastidias quasi magno temporis impendio constent; Scito momento pæne, & unico mentis suspirio ista fieri posse. Quod si tamen mora nonnulla opus, ne pigeat, nullibi melius tempus collocaveris. Vide quàm in aliis multis rebus, vanis sæpe, & parvi momenti, nulla nobis gravis sit mora.

Has legendi leges si diligenter observent hujus de Imitat. libelli lectores, Christus deinceps fortè plures habebit Imitatores.

ELOGIA
Hisce THOMÆ de KEMPIS Libris ab illustribus sanctitate & doctrina Viris attributa.

S. IGNATIUS
Societatis JESU Fundator.

IS, *Teste Orlandino,* Hieronymum

Natalem, quo die primum receptus eſt, monuit, quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, ut neceſſitas vel infirmitas poſtularet. Idque dixit B. Pater, cum mirifica (uti ſemper ſolebat) laude ejus Libelli: addens fore, quòd in ſe ipſe quidem eſſet expertus, ubi etiam fortuitò aperiret, ut, quæ præſenti neceſſitati convenientia eſſent, occurrerent. *In Hiſtor. Soc: pag.* 1. *lib.* 5.

Nec minus, quod aliis ſuadebat faciendum, ipſe præſtabat. Teſtatur LUDOVICUS GONZALEZ, ſolitum fuiſſe S Patrem quotidie unum caput ex libello THOMÆ de KEMPIS (*qui tunc quidem cenſebatur eſſe Ioannis Gerſonis*) legere, eo quo poſita ſunt ordine: à prandio alterum quodcunque fortuita libri apertio obtuliſſet; ſemperque in eo inveniſſe, quod præſenti animæ ſtatui congrueret: adeoque

tam

tam ei familiarem fuisse libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quasi spectare liceret. *Ita testatur* LUDOVICUS GONZALEZ, *qui Ioannis III. Lusitaniæ Regis jussu B. Ignatii vitam ac mores studiosius observaverat; in Actis quæ M. S. Romæ extant in domo professa.*

LUDOVIC. MOLINA
è Societ. Jesu *celebris Theologus.*

HIc nullis occupationibns se præpediri sinebat, quin quotidie unum caput hujus tam præclari libelli legeret: ut tradunt annuæ literæ Anni 1600. in Collegio Madridiano.

HERMANUS HUGO
è Societate JESU.

MUltos dicere frequenter audivi, solitos se ex libello Thomæ à Kempis fortuita lectione quærere in mœrore consolationem, neque fere unquam falli. *Lib: de Orig. scrip. cap. 29.*

PETRUS RIBADENEIRA *l.* 1. *c.* 15. *Vit.* S.P. JGNATII. *ubi ſic habet.*

THOMÆ de KEMPIS de Imitatione Chriſti Libello plurimum tum utebatur, illiuſque lectionem valde ſemper probavit; atque illius Libri ſpiritum & doctrinam hauſit, tam avide arripuit, tam perfecte in ſe expreſſit, ut (multorum judicio) Jgnatii vita ſolida quædam, eminens, ac viva eſſet imago eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo Libello continentur.

Plura congerere non fert loci præſentis anguſtia, ſed nec opus, quando ipſa experientia, certiſſima rerum magiſtra, ſat locuples teſtimonium exhibet.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER PRIMUS.
Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I.
De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

1. *Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus.* Hæc ſunt verba Chriſti quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita JESU Chriſti meditari.

2. Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiri-

tũ Xſti haberet, abſconditũ ibi manna inveniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſedirium ſentiunt: qui ſpiritũ Chriſti non habent. Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere, oportet ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, álta de Trinitate diſputare: ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba non faciunt ſanctum & juſtum; ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opta magìs ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem. Si ſcires totam Bibliam exterius, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſinè charitate Dei & gratia? *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire. Jſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

4. Vanitas igitur eſt, divitias perituras quærere: & in illis ſperare. Vanitas quoqe eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi: & illud deſiderare, unde poſtmodùm graviter oportet puniri. Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas eſt, præſentem vitam ſolùm attendere: & quæ futura ſunt, non prævidere. Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia *non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu*. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inviſibilia te transferre. Nám ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

De humili sentire sui ipsius.

I. OMnis homo naturaliter scire desiderat, sed scientia sine timore Dei, quid importat? Melior est profectò humilis rusticus, qui DEO servit, quàm superbus Philosophus, qui se neglectô, cursum cæli considerat. Qui bene seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibûs delectatur humanîs. Si scirem omnia quæ in mundo sunt, & non essem in charitate, quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus est ex facto?

2. Quiesce à nimio sciendi desiderio, quia magna ibi invenitur distractio. Scientes libenter volunt videri; & sapientes dici. Multa sunt quæ scire parum vel nihil animæ prosunt. Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit, quam his quæ saluti suæ deserviunt. Multa verba non satiant animam;

mam; ſed bona vita refrigerat mentem, & pura conſcientia magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3. Quantò plus & meliùs ſcis, tantò graviùs inde judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris. Noli ergo extolli de ulla arte vel ſcientia: ſed potiùs time de dáta tibi notitia. Si tibi videtur quòd multa ſcis, & ſatìs bene intelligis: ſcito tamen, quia ſunt multò plura quæ neſcis. *Noli altum ſapere*, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magìs in lege periti? Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere: ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio & deſpectio. De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene & altè ſentire, mágna ſapientia eſt & perfectio. Si vi-

deres alium apartè peccare, vel ali qua gravia perpetrare, non debere te tamen meliorem æstimare: qui nescis, quàm diu possis in bono stare Omnes fragiles sumus, sed tu nemi nem fragiliorem te ipso tenebis.

CAPUT III.

De Doctrina Veritatis.

I. FElix quem veritas per se docet, non per figuras & voces transeuntes, sed sicuti se habet. Nostra opinio, & noster sensus sæpe nos fallit, & modicum videt. Quid prodest mágna cavillatio de occultis & obscuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus? Grandis insipiẽtia quòd neglectîs utilibꝰ & necessriîs, ultro intendimus curiosis & damnosis. Oculos habentes, nõ videmꝰ.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: *& hoc est principium, quod & loquitur nobis.* Nemo sine illo intelligit, aut rectè judicat. Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt, potest stabilis corde esse, & in DEO pacificus permanere. O veritas Deus, fac me unum tecum in charitate perpetua! Tædet me sæpe, multa legere & audire: in te est totum quod volo & desidero. Taceant omnes Doctores; sileant universæ creaturæ in conspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quanto aliquis magis sibi unitus, & interiùs simplificatus fuerit, tanto plura & altiora sinè labore intelligit, quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad DEI honorem operatur, & in se otiosus ab omni

propria exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit & molestat, quàm tua immortificata affectio cordis. Bonus & devotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere seipsum. Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in meliùs aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio. Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona

est

est in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia vero plures magis student scire, quàm bene vivere: ideo sæpe errant, & pæne nullum vel modicū fructū ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inserendas, sicuti ad movendas quæstiones: non fierent tanta mala & scādala in populo, nec tanta dissolutio in cænobiis. Certe adveniente die judicii, non quæretur à nobis quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm bene diximus, sed quàm religiose viximus. Dic mihi, ubi sunt modo omnes illi domini & magistri, quos bene novisti dum adhuc viverent, & studiis florerent? Jam eorum præbendas alii possident; & nescio utrum de eis recogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quam citò transit gloria mũdi! Utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordâsset! tunc bene studuissent, & legîssent. Quam multi pereũt per vanam scientiam in sæculo, qui parũ curant conscientiã. Et quia magis eligunt magni esse quàm humiles ideò evanescunt in cogitationibus suis. Verè magnus est, qui magnã habet charitatẽ. Verè magnus est, qui in se parvꝰ est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat. Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

De providentia in agendis.

1. NOn est credendum omni verbo, nec instinctui, sed cautè & longanimiter res est secundùm Deum ponderanda. Proh dolor, sæpè malum

faci-

faciliùs quàm bonum de alio creditur & dicitur, ità infirmi sumus Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivem, & in verbis satìs labilem.

2. Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere; nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundùm Deum, & expertum in multis. Quantò quis in se humilior fuerit, & Deo subjectior, tantò in omnibus erit sapientior, & pacatior.

CAPUT V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

1. VEritas est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia. Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere potiùs debemus utilitatem in scripturis, quàm subtilitatem sermonis. Ità libenter devotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ literaturæ fuerit, sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras quis hoc dixerit: sed quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sinè personarum acceptione, variîs modîs loquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cùm volumus intelligere & discutere, ubi simpliciter esset transeundum. Si

Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter; nec unquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſinè cauſa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

I. QUandocumque homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus & avarus nunquam quieſcunt: pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis cōverſantur. Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur, in parvis & in vilibus rebus. Infirmus in ſpiritu, & quodam modo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideo ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe

ſub-

ſubtrahit: leviter etiam indignatur ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſciẽtiæ gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem quam quæſivit. Reſiſtendo igitur paſſionibus invenitur pax vera cordis: non autem eis ſerviendo. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido & ſpirituali.

CAPUT VII.

De vana ſpe, & elevatione fugienda.

I. VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut creaturis. Non te pudeat aliis ſervire, amore Jeſu Chriſti. & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac quòd in te eſt, & Deus aderit voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia,

tia, vel astutia cujuscunque viventis, sed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles,& de se præsumētes humiliat.

2. Nec glorieris in divitiis, si adsunt: nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis: quæ modica infirmitate corrumpitur & defædatur. Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cujus est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te repures aliis meliorem, nè fortè coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine. Nō superbias de operibus bonis: quia aliter sunt judicia Dei, quàm hominum; cui sæpe displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non

Non nocet. si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas. Jugis pax cum humili: in corde áutem superbi, zelus & indignatio frequens.

CAPUT VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

I. NOn *omni homini reveles cor tuum*: sed cum sapiente & timente Deum age causam tuam. Cum juvenibus & extraneis rarus esto. Cũ divitibus noli blandiri, & coram magnatis non libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum devotis & morigeratis sociare: & quæ ædificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri: sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris esse, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda est ad omnes,

sed

ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut perſona ignota, ex bona fama luceſcat; cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra; & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

CAPUT IX.

De Obedientia & ſubjectione.

I. VAlde magnum eſt in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe. Multò tutiùs eſt, ſtáre in ſubjectione, quàm in prælatura. Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deũ ſe ſubjiciant. Curre hic vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub Prælati regimine. Imagi-

natio locorum & mutatio multos fefellit.

2. Verum eſt, quòd unuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo: & inclinatur ad eos magis qui ſecum ſentiunt. Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire, propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt? Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim ſæpè, ſecuriùs eſſe audire & accipere conſilium, quàm dáre. Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio, aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CA-

CAPUT X.

De cavenda superfluitate verborum.

I. CAveas tumultum hominum: quantum potes: multùm enim impedit tractatus secularium gestorũ, etiam si simplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate & captivamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur? cum tamen rarò sinè læsione conscientiæ ad silentium redimus. Ideò tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones, ab invicem consolari quærimus: & cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare. Et multum libenter de his, quæ multùm diligimus vel cupimus, vel quæ nobis cõtraria sentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor, sæpè inaniter & frustra. Nám hæc exterior conso-

latio non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet & expedit quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus usus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri. Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem, devota spirituálium rerum collatio: maximè ubi pares animo & spiritu, in Deo sibi sociantur.

CAPUT XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiēdi.

I. MUltam possemus pacem habere, si non vellemus nos cùm aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quo modo potest ille diu in pace manere, qui alienis se intermiscet? qui occasiones forisecus querit? qui parū vel raró se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contemplativi fuerunt? Quia omnino seipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerũt: & ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriîs passionibûs, & de transitoriis nimis sollicitamur. Raró etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfectè mortui, & interius minimè implicati: tunc possemus etiam divina sapere, & de cælesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi Quando etiam modicum ádversitatis occurrit, nimis citò dejicimur,

mur,& ad humanas consolationes cõvertimur.

4. Si niteremur, sicut viri, fortes stare in prælio: profectò auxiliũ Domini super nos videremus de cœlo. Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adjuvare: qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus. Si tantùm in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus; ut purgati à passionibus, pacificam mentem possideamꝰ.

4. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario sæpe sentimus, ut meliores & puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quàm post multos annos Professionis. Fervor & profectus quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno

vide-

videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere: Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave est assueta dimittere: sed graviùs est, contra propriam voluntátem ire. Sed si non vincis parva & levia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & málam dedisce consuetudinem: ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem. O si adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipsum bene habendo, puto, quòd sollitior esses ad spiritualem profectum.

CAPUT XII.

De utilitate adversitatis.

I. BOnum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates, quia sæpe ho-

minem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum est, quòd patiamur quandoque contradictiones, & male & imperfectè de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus & intendimus. Ista sæpe juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & nõ bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseriis quas patitur. Tunc tædet

eum

eum diutiùs vivere, & mortem optat venire, ut possit dissolvi, & cum Christo esse. Tunc etiam bene advertit, perfectam securitatem, & plenam pacem in mundo non posse constare.

CAPUT XIII.

De tentationibus reprimendis.

I. QUamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus. Unde in Job scriptum est: *tentatio est vita humana super terram.* Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa tenationes suas, & vigilare in orationibus ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed *circuit quærens quem devoret.* Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini

ſæpe valde utiles, licet moleſtæ ſint & graves: quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes tranſierunt & profecerunt. Et qui tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes vel adverſitates?

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quàmdiù vixerit; quia in nobis eſt unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Una tentatione recedente, alia ſupervenit, & ſemper aliquod ad patiendum habebimus, nám bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas. Per ſolam fugam nō poſſumus vincere; ſed per patientiã & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4.

4. Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parum proficiet: imo citius ad eum tentationes redibunt, & pejus sentiet. Paulatim, & per patientiam cũ lõganimitate (Deo juvante) melius superabis, quàm cùm duritia & importunitate propria. Sæpius accipe consilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: sed consolationem ingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi, & parva ad Deum confidentia. Quia sicut navis sinè gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ità homo remissus, & suum propositum desens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem justum. Nescimus sæpe quid possumus; sed tentatio aperit quid sumus. Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tenta-

tionis, quia tunc faciliùs hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur: ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviandum. Unde quidam dixit:

Principiis obſta, ſerò medicina paratur, Cum mala per longas invaluêre moras.

Nám primo occurrit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio, poſtea delectatio, & motus pravus, & aſſenſio. Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dũ illi non reſiſtitur in principio. Et quanto diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit: tanto in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eũ potentior.

6. Quidam in principio converſionis ſuæ graviores tentationes patiuntur; quidã autẽ in fine, quidã verò, quaſi per totam vitam ſuam malè habent. Nonnulli ſatis leniter tentantur,

ſecun-

secundùm divinæ ordinationis sapientiam & æquitatem: quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7. Ideo non debemus desperare, cum tentamur: sed eò ferventiùs Deum exorare, quatenus in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique, secundùm dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere.* Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles spiritu salvabit, & axaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & ibi majus meritum existit, & virtus meliùs patescit. Nec magnum est, si homo devotus sit & fervidus, cùm gravitatem non sentit: sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit.

Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in parvis quotidianis sæpe vincuntur: ut humiliati, nunquã de se ipsis in magnis confidant; qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

De temarario judicio vitando.

I. AD teipsum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo frustra laborat, sæpius errat, & leviter peccat, seipsum verò judicando & discutiendo, semper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequẽter judicamus; nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensus nostri.

2. Sed sæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod

nos etiam pariter trahit. Multi occultè seipsos quærunt, in rebus quas agunt: & nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, & sentire: si autem aliter sit quàm cupiunt, citò moventur & tristes sunt. Propter diversitatem sensuum & opinionem, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & cives, inter Religiosos & devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ inniteris vel industriæ, quàm virtuti subjectivæ JESU Christi, raro & tarde eris homo illuminatus: quia Deus vult nos sibi perfectè subjici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAPUT XV.

De operibus ex charitate factis.

1. PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in meliùs commutatur. Sine charitate, opus externum nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcunque etiam parvum sit & despectum, totum efficitur fructuosum. Magìs siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quàm opus quod facit.

2. Multum facit qui multū diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui cōmunitati magìs quàm suæ voluntati servit. Sæpe videtur esse charitas,& magis est carnalitas quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, raro abesse volunt.

3. Qui veram & profectam charitatem habet, in nulla re seipsum quærit: sed Dei solummodò gloriam in omnibus fieri desiderat, Nulli etiam invidet, qui nullum privatum gaudium amat nec inseipso vult gaudere: sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis, profecto omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

CAPUT XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

1. QUæ homo in se vel in aliis emẽdare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia sic fortè meliùs est pro tua probatione & patientia, sinè

qua

quæ non sunt multùm ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor, in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere qualem vis; quomodo poteris aliũ ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displi-

splicet larga aliorum licentia, & tamẽ nobis nolumus negari quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi. Sic ergo patet, quàm raro proximum sicut nos ipsos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera portare:* quia nemo sinè defectu; nemo sinè onere; nemo sibi satìs sapiẽs: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere & admonere. Quantæ autem virtutis quisque fuerit, meliùs patet occasione adversitatis. Occasiones nãque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

De monastica vita.

1. OPortet quòd discas te ipsum in

in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere. Non est parvum, in monasteriis, vel in congregatione habitare, & inibi sinè querela conversari, & usque ad mortem fidelis perserverare. Beatus qui ibidem bene vixerit,& feliciter consummaverit. Si vis debitè stare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura modicum cōfert; sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verum faciūt Religiosum. Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, nō inveniet nisi tribulationem & dolorē Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subjectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad

gendum: ad patiendum & laborandum scias te vocatum, non ad otiandũ vel fabulandum. Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

CAPUT XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

1. INtuere sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit & religio, & videbis, quàm modicum sit, & pæne nihil, quod nos agimus. Heu, quid est vita nostra, si illis fuerit comparata? Sancti & amici Christi Domino serviêrunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & meditationibus sanctis, in persecutionibus, & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui

qui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi. Nam animas in hoc mũdo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent. O quàm strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tẽtationes pertulerunt! quâm frequenter ab inimico vexati sunt! crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abstinentias peregerũt! quàm magnum zelum & fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adversus edomationẽ vitiorum gesserunt! quàm piã & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant, & noctibus orationi divinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè cessarent.

2. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur. Et præ magna dul-

cedi-

cedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori servire, etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia & virtutibus. Foris egebant, sed intùs gratia & consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo maximi ac familiares amici: Sibi ipsis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti. In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant; & ideo quotidie in spiritu proficiebant & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exē-

plum

plum omnibus religiosis: & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit! O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna disciplina viguit! quanta reverentia, & obedientia, sub regula magistri, in omnibus effloruit! Testantur adhuc vestìgia derelicta, quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt: quia tam strenuè militantes, mundum suppeditaverunt. Iam magnus putatur, si quis transgressor nō fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6 An tepor & neglientia statûs nostri, quòd tam citò declinamus à pristino fervore; & jam, tædet vivere, præ lassitudine & tepore! Utinam

in te

in te penitus non dormitet profectus virtutum qui multa sæpiùs exempla vidisti devotorum!

CAPUT XIX.

De exercitiis boni Religiosi.

I. VIta boni Religiosi omnibus virtutibus pollere debet, ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quòd cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summopere revereri debemus, ubicunque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere. Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare quasi hodie primum ad conversionem venissemus atque dicere. Adjuva me Domine Deus, in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrũ, cursus profectûs nostri: & multa diligentia opus est, bene proficere volenti. Quòd si fortiter proponens, sæpè deficit: quid ille, qui rarò aut minus fixè aliquid proponit? Variis tamen modìs contigit desertio propositi nostri: & levis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio trãsit. Justorum propositum, in gratia Dei potius, quàm in propria sapientia pendet: in quo & semper confidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causâ aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si autem tædiô animi aut negligentiâ faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nocivum sentientur. Conemur quantũ possi-

possumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ amplius nos impediūt. Exteriora nostra, & interiora pariter nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectū.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & minus semel in die, manè videlicet, aut vespere Mane propone, vespere discute mores, qualis hodie fuisti in verbo opere, & cogitatione: quia in his sæpius forsitan offendisti Deum & proximum. Accinge te, sicut vir, contra diabolicas nequitias: fræna gulā, & omnem carnis inclinationem facilius frenabis. Nunquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans Corporalia tamen exercitia discrerè sunt

agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutiùs exercentur privata. Cavendum tamen ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, si jam ultrâ vacat, reddere te tibi, prout devotio tua desiderat. Non possunt omnes habere unum exercitium: sed aliud isti, aliud illi magìs deservit. Etiam pro temporis congruentia, diversa placent exercitia: quia alia in festis, alia in feriatis magìs sapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia cum tristamur, libet cogitare: & alia cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia: & Sanctorum suffra-

suffragia ferventius imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad æternum festum perventuri. Ideoque sollicite nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs conversari, atque omnem observantiam custodire, tamquam in brevi præmium laboris nostri à Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus nos melius ad exitum præparare. *Beatus servus* (ait Evangelista Lucas) *quem, cùm venerit Dominus invenerit vigilanten. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.*

CAPUT XX.

De amore solitudinis & silentii,

1. QUære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Táles perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem. Si te subtraxeris à superfluis locutionibus & otiosis circuitionibus nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens & aptum pro bonis meditationibus insistendis. Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto servire eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc sæpius experimur quando diu confabulamur. Faciliùs est omnino tacere, quàm verbò non excedere Facilius est domi latere quàm foris se posse sufficienter custodire Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia

lia pervenire, oportet eum cum JESU à turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo securè præest, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

3. Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientiæ in se testimonium habeat. Semper tamen Sanctorum securitas plena timoris Dei extitit. Nec eò minus soliciti & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Pravorum autem securitas ex superbia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionē sui ipsius vertitur. Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus viedearis cœnobita, aut devotus eremita. Sæpe meliores in æstimatione hominum graviùs periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpius impugnentur; ne nimium securi sint: ne forte in superbiam eleventur; ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent! O qui nunquam transitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret! O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & duntaxat salutaria ac divina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem & quietem possideret!

5. Nemo dignus est cælesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, exclude tumultus mundi sicut scriptum est: *In cubilibus vestris compungimini.* In cella invenies quod deforis sæpius amittes. Cella continuata dul-

dulcescit, & male custodita tædium generat. Si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium.

6. In silentio & quiete proficit anima devota, & discit abscondita Scripturarum. Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet: ut Conditori suo tantò familiarior fiat quantò longius ab omni sæculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & Amicis, approximabit illi Deus cum Angelis sanctis. Melius est latere & sui curam agere, quàm se neglecto, signa facere. Laudabile est homini religioso, rarò foras ire, fugere, videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus & concupiscentia ejus.* Trahunt desideria sen-

sualitatis ad spatiandum: sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem cõscientiæ, & cordis dispersionem reportas? Lætus exitus tristem sæpe reditum parit: & læta vigilia serotina triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blandè intrat: sed in fine mordet, & perimit. Quid potes alibi videre quod hic non vides, Ecce cælum, & terra & omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres præsentia, quid esset, nisi visio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum, dilectum tuum. Mane cum

eo

eo in cella, quia non in venies alibi tantam pacem. Si non exiisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. Ex quo nova delectabat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

I. SI vis aliquid proficere, conserva te in timore DEI, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compũctionem, & invenies devotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consvevit. Mirum est, quòd homo potest unquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat.

2. Propter levitatem cordis, & ne-

gligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores; sed sæpe vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore DEI cum bona conscientia. Felix, qui abjicere potest omne impedimẽtum distractionis, & ad unionem se recolligere sanctæ compunctionis. Felix, qui à se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel aggravare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur.

3. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum. Habeas semper oculum super te primum, & admone teipsum specialiter præ omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi grave, quia non habes

bes te satis bene & circumspectè, sicut deceret Dei servum, devotum religiosum conversari. Utiliùs est sæpe & securiùs, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem præcipuè. Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omninò abjicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc gravis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi & flendi. Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hic vivit. Et quantò strictius sese considerat tātò ampliùs dolet. Materiæ justi do-

loris & internæ compunctionis sunt peccata & vita nostra: quibus ita involuti jacemus, ut rarò cælestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares non dubium, quin ferventius te emendares. Si etiam futuras inferni sive purgatorii pænas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6 Sæpe est inopia spiritùs, unde leviter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lacrymarũ & potum da mihi, in lacrymis, in mensura.*

CA-

CAPUT XXII.

De consideratione humanæ miseriæ.

1. Miser es, ubicunque fueris, & quocunque te verteris, nisi ad Deum te convertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mũdo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit vel Papa. Quis est qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quàm potens & excelsus? Sed attende ad cælestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia nulla sunt: sed valde incerta & magìs gravantia, quia nunquàm sine sollicitudine & timore possidentur. Non

est

est hominis felicitas: habere tempo-rália ad abundántiã; sufficit ei medio-critas. Verè miseria est, vivere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto præsens vita fit ei amarior; quia sentit melius & videt clarius, humanæ corruptionis defe-ctus. Nám comedere, bibere, vigi-lare, dormire, quiescere, laborare & cæteris necessitatibus naturæ subjace-re, verè magna miseria est, & afflictio homini devoto, qui libenter esset ab-solutus, & liber ab omi peccato.

3 Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta devote rogat, quatenus liber ab istis esse va-valeat, docens. *De necessitatibus me-is erue me Domine.* Sed væ non co-gnoscentibus suam miseriam: & am-plius væ illis, qui diligunt hanc mi-seram & corruptibilem vitam. Nám in

in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant) ut si possent hic semper vivere, de regno DEI nihil curarent.

4. O insani & infideles corde, qui tam profunde in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant. Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quàm vile & nihilum erat, quòd amaverunt. Sancti autem Dei: & omnes devoti amici Christi, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tẽpore floruerunt; sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura & invisibilia, ne amore traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus & horam. Quare vis procrastinare propositum tuum? Sur-

ge, &

ge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est, faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi. Quando male habes, & tribularis, nunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium nõ superabis. Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem: sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam: donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana quæ semper prona est ad vitia! Hodie cõfiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa.

Nunc

Nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Merito ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles & instabiles sumus. Cito etiam perdi potest per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane? Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit & securitas cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra. Bene opus esset, quod adhuc iterum instrueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos: si forte spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spirituali profectu.

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

I. VAlde cito erit tecum hic factū, vide

vide aliter quomodo te habeas? hodie homo eſt, & cras non comparet. Cùm autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit á mente O hebetudo & duritia cordis humani, quod ſolum præſentia meditatur, & futura non magis prævidet! Sic te in omni factu & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie eſſes moriturus. Si bonam conſcientiam haberes, non multùm mortem timeres. Meliùs eſſet peccata cavere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta; & quid ſcis, ſi craſtinum habebis?

2. Quid prodeſt diu vivere? quando tam parum emendamur? Ah, longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpe culpam magis augent. Utinam per unam diem bene eſſemus converſati in hoc mundo! Multi annos computant coverſionis, ſed ſæpe parvus eſt fructus emendationis. Si

Si formidolosum est mori, forsitan periculosiùs erit diutiùs vivere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliquādo hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam transibis.

3. Cum mane fuerit, puta te ad vesperum non perveuturum. Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat. Multi subito & improvise moriuntur. Nam hora, qua non puratur, filius hominis venturus est Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quia tam negligens & remissus fuisti.

4. Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte ! Da-

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pænitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi. *Multa* bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur: sic & qui multum peregrinantur, rarò sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos & proximos; nec in futurum tuam differas salutem, quia citius obliviscentur tui homines, quàm æstimas. Melius est nunc tempestive providere, & aliquid boni præmittere, quám super aliorum auxilio sperare. Si non es pro teipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum: Nunc sunt dies salutis: Nunc tempus acceptabile.

Sed

Sed proh dolor! quod hoc utiliùs nō expendis, in quo pro mereri vales, unde æternaliter vivas! Veniet, quādo unum diem seu horam pro emendatione desiderabis; & nescio an impetrabis!

6. Eja charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte? Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas securum? Quam multi decepti sunt, & in-

& insperatè de corpore extracti? Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladiô cecidit, ille submersus est, ille ab álto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, peste, alius latrocinio interiit: & sic omniū finis mors est, & vita hominum tanquam umbra subitò pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te? Age, nunc charissime, quid quid agere potes; quia nescis quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Præter salutem tuam, nihil cogites, solum quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando DEI Sanctos & eorum actus imitando: ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum & hospitem super terram, ad nihil spectat de mundi negotiis. Serva cor liberum,& ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem civitatem. Jlluc preces & gemitus dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire. Amen.

CAPUT XXIV.

De judicio & pœnis peccatorum.

I. IN omnibus rebus respice finem & qualiter ante districtum stabis Judicem cui nihil est occultum: qui munerib͡us, non placatur, nec excusationes recipit; sed quod justum est, judicabit O miserrime & insipiens peccator! quid respondebis DEO, omnia mala tua scienti, qui interdū formidas vultum hominis irati? Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium

excusari vel defendi; sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniã ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subjugare conatur. Meliùs est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reservare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua? Quanto amplius tibi

ipsi

ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò durius postea lues, & majorem materiam comburendi reservas. In quibus homo peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acediosi ardentibûs stimulis perurgentur: & gulosi ingenti siti ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fætido sulphure perfundentur: & sicut furiosi canes, præ dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suũ proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi omni confusione replebuntur, & avari miserrima egestate arctabuntur. Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hic centum anni in gravissima pœnitentia. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hic tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis. Esto modo sollicitus & dolens

pro peccatis tuis: ut in die judicii securus sis cum Beatis. Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversùs eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt.* Tunc stabit ad judicandum, qui modo se subjicit humiliter judiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique superbus.

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebit omnis devotus & mœrebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita. Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plùs laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc

Tunc juvabit plùs constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

6 Tunc plùs lætificabit pura & bona conscientia, quàm docta philosophia Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super devota oratione, quàm super delicata comestione. Tunc potiùs gaudebis de servato silentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plùs valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari. Hic primò proba, quid possis postea. Si nunc tam parum vales sustinere,

quomodo æterna tormenta poteris sufferre? Si modo modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diẽ semper in honoribus & voluptatibus vixisses, quid totùm tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret! Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum ad Deũ accessum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem & judicium timet. Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat. Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono

bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurrent.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

I. ESto vigilans & diligens in DEI servitio; & cogita frequenter: Ad quid venisti, & cur seculum reliquisti? Nonne ut Deo viveres, & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies, nec erit tunc amplius timor, aut dolor, in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies. Si tu permanseris fidelis & fervidus in agẽdo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenias: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc intra ſe revolvit, dicens: O ſi ſcirem, quòd adhuc perſeveraturus eſſem! ſtatimque audivit divinum intus reſponsũ: quod ſi hoc ſcires? quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris. Moxque conſolatus, & confortatus, divinæ ſe cõmiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inveſtigare, ut ſciret quæ ſibi eſſent futura: ſed magìs ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* [ait Propheta] *& inhabita terram, & paſcêris in divitiis ejus.*

Unũ

Unum est, quod multos à profect & ſerventi emendatione retrahit: horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enim verò illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritum mortificat.

4. Sed non omnes habent æque multum, ad vincendum & moriendū. Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones, quàm alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet, ſubtrahere ſe violenter ad quod natura vitiosè inclinatur; & ferventer inſtare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam ſtudeas ma-

is cavere & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuũ capias: ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave, ne idem facias: aut si aliquando fecisti, citiùs emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris. Quàm jucundum & dulce est, videre fervidos & devotos fratres bene morigeratos & disciplinatos! Quàm triste est & grave, videre inordinatè ambulantes; quia ea, ad quæ vocati sunt, non exercent! Quàm nocivum est negligere vocationis suæ propositum & ad non commissa sensum inclinare.

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes, inspectâ vita Iesu Christi: quia necdum magîs

illi te conformare studuisti. Religiosus, qui se intentè & devotè in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia utilia & necessaria sibi inveniet: nec opus est, ut extra Jesum aliquid melius quærat. O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret, quàm citò & sufficienter docti essemus.

7. Religiosus fervidus omnia bene portat & capit, quæ illi jubentur. Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret & & exteriorem quærere prohibetur. Religiosus extra disciplinam vivens, gravi patet ruinæ. Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit quia unum aut reliquum sibi displicebit

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt, sub

ciplina claustrali? Rarò exeunt, ab-
ctè vivunt, pauperrime comedũt,
isè vestiuntur, multùm laborant,
rùm loquuntur, diu vigilant, ma-
rè surgunt. orationes prolongant,
equenter legunt, & se in omni di-
plina custodiunt. Attende Carthu-
nses, Cistercienses, diversæ Religio-
s monachos ac moniales: qualiter
mni nocte ad psallendum Domino
surgunt Et ideo turpe esset, ut tu
deberes in tam sancto opere pigrita-
e ubi tanta multitudo Religiosorum
ncipit Deo jubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde & ore laudare! O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, sed semper posses DEUM laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare, tunc multo felicior esses quàm modo, cùm

carni ex qualicunque necessitate ser-
vis. Utinam non essent istæ necessi-
tates, sed solùm spirituales animæ re-
fectiones quas (heu) satis rarò de-
gustamus?

10. Quando homo ad hoc perve-
nit, quòd de nulla creatura consola-
tionem suam quærit, tunc ei Deus
ptimò perfectè sapere incipit: tunc
etiam bene contentus de omni evẽtu
rerum erit. Tunc nec pro magno
lætabitur, nec pro modico contrista-
bitur sed poni se integre & fiducia-
liter in Deo, qui est ei omnia in o-
mnibus: cui nihil utique perit nec
moritur, sed omnia ei vivunt, & ad
nutum incunctanter deserviunt

11. Memento semper finis, & quia
perditum non redit tempus sine sol-
licitudine & diligentia, nunquam ac-
quires virtutes. Si incipis tepescere,
incipies malè habere Si autem de-

ris te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorem laborem, propter Dei Gratiam & virtutis amorem. Homo fervidus & diligens ad omnia est paratus. Major labor est resistere vitiis & passionibꝰ, quàm corporalibus insudare laboribꝰ. Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuosè. Vigila super teipsum, excita teipsum, admone teipsum, & quidquid de aliis sit, non negligas teipsum. Tantum proficies quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

FINIS Lib: I.

THO-

THOMÆ A KEMP
CANONICI REGULARI
Ordinis S. AUGUSTINI.
DE IMITATIONE CHRISTI.
LIBER SECUNDU
Admonitiones ad intern trahentes.

CAPUT I.
De interna conversatione.

I. R*Egnum DEI intra vos est, a cit Dominus.* Converte ex toto corde ad Dominum; & reli que hunc miserum mundum; & inve niet anima tua requiem. Disce exte riora contemnere, & ad interiora t dare, & videbis regnum Dei in t venire. Est enim *regnum Dei, pa*

& gau-

gaudium in Spiritu Sancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam: si dignam illi ab intus paraveris mansionem. Omnis gloria ejus, & decor, ab intra est, & ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eja anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus.* Da ergo Christo locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cùm Christum habueris, dives es, & sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare. Homines enim

cito

cito mutantur & deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum, & astat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiã-ſi utilis sit, & dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adversetur & contradicat. Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; & è converso, sæpe, ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te respondebit & faciet bene, sicut melius fuerit. Non habes hic manentem civitatem: & ubicunq; fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris unitus.

4. Quid hìc circumspicis, cum iste non sit locus tuæ requietionis? In cœlestibus debet esse habitatio, & sicut in transitu, cuncta terrena sunt

aspi-

aspicienda. Transeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas. Apud Altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur. Si nescis speculari alta & cælestia, requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus ejus libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Iesu devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties; nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus. & in maxima necessitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus. Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit adversarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores? Unde-

de coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine te cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo?

6 Si semel perfectè introisses in interiora Jesu, & modicum de ardenti amore ejus sapuisses, tunc de proprio commodo nihil curares, sed magis de opproprio illato gauderes: quia amor Jesu facit hominem seipsum cõtemnere. Amator Jesu & veritatis & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum liberè convertere, & elevare supra se ipsũ in spiritu, ac fruitivè quiescere.

7. Cui sapiunt omnia prout sunt, non ut dicuntur, aut æstimantur: hic verè sapiens est, & doctus magis à Deo, quàm ab hominibus Quia ab intra scit ambulare, & modicum ab extra

tra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia. Homo internus citò se recolligit qui nunquam se totũ ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tẽpus, necessaria: sed sicut res eveniũt, sic se illis accomodat. Qui intùs bene dispositus est & ordinatus, non curat mirabiles & perversos hominũ gestus. Tantùm homo impeditur & distrahitur, quantũm sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, & bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideo multa tibi displicent, & sæpe conturbant: quia adhuc non es perfectè tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exteriꝰ, poteris speculari cælestia, & frequẽter jubilare interiùs.

CA-

CAPUT II.

De humili submissione.

1. NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te sit: sed hoc age & cura, ut Deus tecum sit in omni re, quàm facis. Habeas consciētiam bonam: & Deus bene te defensabit. Quem enim Deus adjuvare voluerit; nullius perversitas nocere poterit. Si tu scis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini. Ipse novit tempus & modum liberandi te, & ideo te debes illi resignare. Dei est adjuvare, & ab omni confusione liberare. Sæpe valde prodest, ad majorem humilitatem servandam, quòd defectus nostros alii sciunt & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter satis facit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit, & li-

& liberat, humilem diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, & post suam depressionem levat ad gloriam. Humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit & invitat. Humilis accepta confusione, satis bene est in pace: quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPUT III.

De bono pacifico homine.

I. TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodest, quàm bene doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur. Quia autem malè contentus est & cō-

motus,

motus, variis suspicionibus agitatur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit sæpe, quod dicere non deberet & omittit, quod sibi magis facere expediret. Cõsiderat quid alii facere tenentur & negligit, quid ipse teneatur. Habe ergo primò zelum super teipsum, & tunc justè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusare, & colorare, & aliorum excusationes non vis recipere. Justius esset, ut te accusares, & fratrem tuum excusares. Si portari vis, & alium porta. Vide, quàm longè es adhuc vera charitate & humilitate? quæ nulli novit irasci, vel indignari, nisi tantum sibi. Non est magnum, cum bonis & mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & unusquisque libenter pacem habet & secum sentientes magìs diligit. Sed cum duris

& per-

& perversis, aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè posse vivere, magna gratia est, & laudabile nimis utileque factum.

3. Sunt, qui seipsos in pace tenēt, & cum aliis etiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores. Et sunt, qui seipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere student. Est tamen tota pax nostra in hac misera vita, potius in humili sufferentia ponenda, quàm in non sentiendo contraria. Qui melius scit pati, majorē tenebit pacem. Iste est victor sui & dominus mundi, amicus Christi & hæres cæli.

CAPUT IV.

De pura mente, & simplici intentione.

1. DUabus alis homo subleva-

tur

tur à terrenis, simplicitate scilicet & & puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & gustat. Nulla bona actio te impedit, si liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quã Dei beneplacitum & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris. Si rectum cor tuũ esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, liber sanctæ doctrinæ esset, Non est creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet.

2 Si tu esses intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & bene caperes. Cor purum, penetrat cœlum & infernum. Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exterius. Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo: Et si est alicubi tribulatio & an-

gust ia. hoc melius novit mala consci-entia. Sicut ferrum missum in ignem, amittit rubiginem, & totum candens efficitur sic homo integre ad Deum se convertens, à corpore exuitur; & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc, parvum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem. Sed quando perfecte incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat.

CAPUT V.

De propria consideratione,

I. NOn possumus nobis ipsis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus. Modicum lumen est in nobis & hoc cito per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non advertimus quòd tam cæci intus sumus. Sæpè male agimus, & pejus excusamus. Passio-

ne interdum movemur & zelum putamus, Parva in aliis reprehendimus, & nostra majora pertransimus. Satis cito sentimus & ponderamus quid ab aliis sustinemus: sed quantum alii a nobis sustinent, non advertimus. Qui bene & rectè sua ponderaret, non esset, quod de alio graviter judicaret.

2 Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit, & qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus & devotus, nisi de alienis silueris, & ad teipsum specialiter respexeris. Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglectô) profecisti. Si debes habere pacem, & unionem veram: oportet, quod totum adhuc postponas, & te solum præoculis habeas.

3. Multum proinde proficies ſite feriatum ob omni temporali cura con ſerves. Valde deficies, ſi aliquid temporale reputaveris Nil magnum, nil altum, nil gratũ nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus, aut de Deo ſit. Totum vanum exiſtima, quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima ſub Deo deſpicit univerſa. Solus Deus æternus & immenſus, implens omi ia ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAPUT VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

I. Gloria boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ Habe bonam conſcientiam. & habebis ſemper lætitiam Bona conſcientia valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter adverſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta. Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, niſi cum be-

ne

ne feceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam sentiunt pacem quia *non est pax impiis, dicit Dominus*. Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala: & quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repente exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non est grave amanti; sic enim gloriari, est gloriari in cruce Domini Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum gloria in conscientiis eorum, & non in ore hominum. Justorum lætitia de Deo, & in Deo est: & gaudium eorum, de veritate. Qui veram & æternam gloriam desiderat: temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam aut non ex ánimo contemnit, minus a-

mare cõvincitur cælestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facile erit contentus & pacatus cujus conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris: nec vilior, si vituperaris. Quod es, hoc es, nec major dici vales, quàm Deo teste sis, Si attendis, quid apud te sis intus; non curabis, quid de te loqauntur homines *Homo videt in facie, Deus autem in corde:* Homo considerat actus, Deus verò pensat intentiones. Bene semper agere, & modicum de se tenere, humilis animæ indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ, signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet, quod totaliter se Deo commisit. *Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est*(ait B. Paulus) *sed quem Deus*

com-

commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

CAPUT VII.

De amore JESU super omnia.

I. BEatus qui intelligit quid sit amare Jesum: & contemnere seipsũ, propter Jesum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia JEsus vult solus super omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & instabilis, dilectio Jesu fidelis & perseverabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili qui amplectitur Jesum, firmabitur in ævum. Illum dilige, & amicum tibi retine, qui omnibus recedentibus te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis, sive nolis.

2. Teneas te apud Jesum, vivens & moriens: & illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, so-

lus te poteſt juvare. Dilectus tuu s talis eſt naturæ, ut alienum non veli admittere: ſed ſolus vultcor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno ſedere. Si ſcires te bene ab omni creatura evacuare, Jesus deberet tecum habitare. Pæne totum perditum invenies, quidquid extra Iesum, in homiuibus poſueris. Non confidas, nec innitaris ſuper calamū ventoſum quia *omnis caro fænum, & omnis gloria ejus ut flos fæni* cadet.

3. Cito decipieris, ſi adexternam hominum apparentiam tantum aſpexeris. Si enim tuum in aliis quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpius detrimentum Si qnæris in omnibus Ieſum, invenies utique Jeſum. Si autem quæris teipſum, invenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem Plus enim homo nocivior ſibi. ſi Ieſum non quærit, quàm totus mundus, & omnes ſui adverſarii,

CA-

CAPUT VIII.

De familiari amicitia JESU.

QVando Iesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur: quando vero Iesus non adest totum durum est. Quando Iesus intus non loquitur, consolatio vilis est, si autem Iesus unum tantum verbum loquitur, magna consolatio sentitur. Non Maria Magdalena statim surrexit de loco. in quo flevit. quando Martha illi dixit; *Magister, adest; & vocat te* Felix hora. quando Iesus vocat de lachrymis ad gaudium spiritûs. Quam aridus & durus es sine IESU! quàm insipiens & vanus, si cupis aliquid extra Iesum. Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conferre; sive IESU? Esse sine Iesu, gravis est infernus. & esse cum Iesu, dul-

cis paradisus. Si fuerit tecum Iesus, nullus poterit nocere inimicus. Qui invenit Iesum, invenit thesaurum bonum, imo bonum super omne bonum. Et qui pèrdit IEsum, perdit nimis multum, & plus quam totum mundum. Pauperimus est, qui vivit sine IEsu & ditissimus, cui bene est cum IEsu.

3 Magna ars est, scire cum IEsu versari; & scire IEsum tenere magna prudentia Esto humilis & pacificus.& erit tecum IEsus. Sis devotus & quietus, & manebit tecum Jesus. Potes cito fugare Jesum, & gratiam ejusperdere. si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies? & quem tunc quæres amicum? Sine amico non potes bene vivere & si Iesus non fuerit tibi præ omnibus amicus eris nimis tristis & desolatus. Fatuè igitur

agis

agis, si in aliquo altero confidis. aut lætaris. Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quàm Iesum offensum. Ex omnibus ergo charis; sit Iesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter Iesum, Iesus autem propter seipsum. Solus IEsus Christus singulariter est amandus; qui solus bonus & fidelis, præ omnibus invenitur amicis. Propter ipsum & in ipso, tam amici quàm inimici, tibi sint chari: & pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant & diligant. Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet. Nec velis quòd aliquis tecum in corde tuo occupetur. neque tu cum alicujus occuperis amore; sed sit Iesus in te, & in omni bono homine

5. Esto purus & liber ab intus, si-

ne alicujus creaturæ implicamento. Oportet te esse nudum, & purum cor ad Deum gerere, si vis vacare & videre, quàm suavis sit Dominus. Et revera ad hoc non pervenies: nisi gratiâ ejus fueris præventus & attractus: ut omnibus evacuatis & licentiatis, solus cum solo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quasi tantum ad flagella relictus. In his non debet dejici nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare & cuncta supervenientia sibi ad laudem Iesu Christi perpeti: quia post hyemem sequitur æstas post noctem redit dies, & post tempestatem, magna serenitas.

CAPUT IX.

De carentia omnis solatii.

1. NOn est grave, humanum conte-

temnere solatium, cùm adest divinũ Magnum est. & valde magnum tam humano quàm divino posse carere solatio & pro honore De, libenter exilum cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere. Quid magni est, si hilaris sis & devotus adveniente gratiâ; optabilis cunctis hæc hora. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum. si onus non sentit qui portatur ab Omnipotente, & ducitur à summo ductore?

2 Libenter habemus aliquid pro solatio. & difficulter homo exuitur à seipso. Vicit sanctus martyr Laurentius sæculum, cum suo sacerdote: quia omne, quòd in mundo delectabile videbatur, despexit & summum Dei sacerdotem Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Christi, etiam,

à ſe tolli clementer ferebat. Amore igitur Creatoris amorem hominis ſuperavit, & pro humano ſolatio, divinum beneplacitum magis elegit. Ità & tu aliquem neceſſarium, & dilectum amicum, pro amore Dei diſce relinquere. Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris, ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.

3. Multum & diu oportet hominem in ſeipſo certare antequam diſcat ſeipſum plene ſuperare, & totum affectum ſuum in Deũ trahere. Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facile labitur ad conſolationes humânas. Sed verus amator Chriſti & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines, ſed magis fortes exercitationes & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cùm igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cùm gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio. Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cùm humilitate & patientia, exſpecta cæleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem. Iſtud non eſt novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis & in antiquis Prophetis, fuit ſæpe talis alternationis modus.

5. Unde quidam, præſente jam gratiâ, dicebat. *Ego dixi in abundantia mea. Non movebor in æternum.*

Ab-

Abſente verò gratiâ, quid in in ſe fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertiſti faciem tuam á me. & factus ſum conturbatus.* Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantius Dominum rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, ad Deum meum deprecabor.* Denique orationis ſuæ fructũ reportat, & ſe exauditum teſtatur dicens: *Audivit Dominus, & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adjutor meus.* Sed in quo? *Convertiſti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitiâ* Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus. ſi interdum in fervore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit & recedit ſecundùm ſuæ beneplacitum voluntatis. Uude beatus Iob ait: *Viſitas eum diluculo & ſubito probas illum.*

6.

6. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis. Sive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, vel amici fideles; ſive dulcis cantus & hymni, omnia hæc modicum juvant, modicum ſâpiunt quando deſertus ſum á gratia & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium quám patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religioſum & devotum. qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem aut non ſenſerit fervoris diminutionem. Nullus ſanctus fuit tam altè raptus, & illuminatus, qui prius, vel poſtea non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequen-

tis

tis consolationis, tentatio præcedens esse signum. Nam tentationibus probatis, cælestis promittitur consolatio. *Qui vicerit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ.*

8. Datur autem consolatio Divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa. Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideo non cesses te præparare ad certamen: quia à dextris & à sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

CAPUT X.

De gratitudine pro gratia Dei

1. CUr quæris quietem, cùm natus sis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad consolationes: & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam. Quis enim sæcularium non libenter consolationem &

lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ sunt, aut turpes. Spirituales vero deliciæ, solæ jucundæ & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infusæ. Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diu cessat.

2. Multum autem contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi, & magna confidentia sui. Deus bene facit, consolationis gratiam dando: sed homo male agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo. Et ideo non possunt in nobis dona gratiæ fluere: quia ingratisumus Auctori: nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia

ei-

dignè gratias referenti & auferet ab elato, quòd dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quæ mi aufert compunctionem: nec affect contemplationem, quæ ducit in ela tionem. Non enim omne altum, san ctum: nec omne dulce, bonum: nc omne desiderium, purum; nec omni charum. Deo gratum. Libenter accepto gratiam, unde semper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potius se pauperem & nudum confitebitur Da Deo, quod Dei est: & tibi adscribe, quod tuum est: hoc est Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam: & dignam pænam pro culpa, deberi seutias.

4. Pone te semper, ad insimum' &

da-

dabitur, tibi summum: nam summum non stat sine insimo. Summi Sancti apud Deum minimi sunt apud se: & quanto gloriosiores, tanto in se humiliores. Pleni veritate & gloria cælesti non sunt vanæ gloriæcupidi. In Deo fundati & confirmati, nullo modo possunt esse elati. Et qui totum *Deo* adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab in vicem onon quærunt sed gloriam, quæ à solo Deo est, volunt. & Deum in se & in omn bus Sanctis laudari semper omnia cupiunt & semper in idipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro nimio, & eris dignus majora accipere Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis contempti bile, pro speciali dono Si dignitas datoris inspicitur. nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum est, quod à summo Deo donatur. Etiam

si

si pænas & verba dederit, gratū esse debet: quia semper pro salute nostr facit, quidquid nobis advenire permittit. Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro sublata. Oret ut redeat: cautus sit & humilis, ne amittat.

CAPUT XI,

De paucitate amatorum crucis JESU.

1. HAbet Iesus nunc multos amatores regni sui cælestis, sed paucos bajulatores suæ crucis. Mûltos habet desideratores consolationis, sed paucos ttibulationis. Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro ex aliquid sustinere. Multi Iesum sequntur usq; adfractionem panis: sed pauci usque ad bibendum calicem passionis. Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis sequntur. Multi

Ie-

Iesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt. Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt. Si autem Iesus se absconderit, & modicum eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propser Iesum, & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsũ in omni tribulatione & angustia cordis, sicut in summa consolatione benedicunt. Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Iesu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarji sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt? Nonne amatores sui magis, quàm Christi probantur, qui

sua

ſua commoda & lucra ſemper meditantur: Ubi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4. Raro invenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt. Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhuc longe eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: ſcilicet unum, quod ſumme ſibi neceſſarium eſt. Quid illud? Ut omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil ſe feciſſe ſentiat.

5.

5. Non grande ponderet. quod grande æstimari possit, sed in veritate servum inutilem se pronuntiet, sicut Veritas ait: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis: dicite, Servi inutiles sumus.*

Tunc vere pauper. & nudus spiritu esse poterit, & cùm Propheta dicere: *Quia unicus & pauper sum ego.* Nemo tamen isto ditior: nemo potentior, nemo liberior: qui se & omnia relinquere scit, & ad infimum se ponere.

CAPUT XII.

De regia via sanctæ Crucis.

I. DUrus multis videtur hic sermo: *Abnega temetipsum, tolle crucem tuam, & sequere Jesum.* Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: *Discedite à me maledicti in ignem æternum.* Qui enim modo libenter audiunt, & sequen-

tur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis Hoc signum crucis erit incælo, cùm Dominus ad judicandum venerit. Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in uita, accedent ad Christum judicem cùm magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quám itur ad regnum. In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus: in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritûs: in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & sequere Iesum, & ibis in vitam æternam. Præcessit ille bajulans sibi crucem,& mortuus est pro te in cruce: ut & tu, tuam portes crucem, & mori affe-

ctes

ctes in cruce. Quia si commortuus fueris etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet: & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis & quotidianæ mortificationis. Ambula ubi vis, quære quodcunque volueris: & non invenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispone & ordina omnia secundùm tuum velle & videre, & non invenies nisi sẽper aliquid pati debere, aut sponte, aut invite; & ita crucem semper invenies. Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima, spiritûs tribulationem sustinebis.

4. Interdum â Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis: & quod amplius est, sæpe tibimet ipsi

gravis eris. Nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleviari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas. Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati. Crux ergo ſemper parata eſt, & ubiquè te expectat. Non potes effugere, ubicunque cucurreris: quia ubicunque veneris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies. Converte te ſupra, converte te inſra: convette te extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, por-

tabit te. & ducet ad desideratum finem: ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit. Si invitè portas, onus tibi facis, & te ipsum magis gravas; & tamen oportet ut sustineas. Si abjicis unam crucem. aliam procul dubio invenies, & forsitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quòd nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo, sine cruce, & tribulatione fuit. Nec enim Jesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit. quamdiu vixit,. *Oportebat* (ait) *Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam.* Et quomodo tu aliam viam quæris, quam, hanc regiam viam quæ est, via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi crux fuit, & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras. si ali-

ud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota istà vita mortalis, plena est miseriis, & circumsignata crucibus, Et quanto altius quis in spiritu profecerit, tanto graviores sæpe cruces invenit, quia exilii sui pœna magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter affectus. non est sine levamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere, ex sufferentia suæ crucis. Nam cûm sponte te illi subjicis, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ consolationis convertitur Et quanto, caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam gratiam roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adversitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore & tribulatione esse non vellet quoni-

niam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura, & graviora, pro eo perferre potuerit. Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest, & agit in carne fragili, ut quod naturaliter semper abhorret & fugit. hoc fervore spiritûs aggrediatur & diligat.

9. Non est secundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare, & servituti subjicere, honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despicere, & despici optare, adversa quæque cùm damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad te ipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris. Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo. & subjicientur ditioni tuæ, mundus, & caro. Sed nec inimicum & diabolum timebis, si fueris, fide arma-

tus, & cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo, sicut bonus & fidelis servus Christi, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te, ex amore, crucifixi. Præpara te ad toleranda multa adversa, & variâ incommoda, in hac misera vita: quia sic tecum erit, ubicunque fueris: & sic revera invenies, ubicunque latueris. Oportet ita esse: & non est remedium evadendi, à tribulatione malorũ, & dolore, quam, ut te, patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, & partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus! sicut sibi magis placuerit. Tu vero, pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes, quia non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiamsi solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio, tibi dulcis est, & ſapit pro Chriſto: tunc bene tecum eſſe æſtima, quia inveniſti paradiſum in terra. Quamdiu pati grave tibi eſt, & fugere quæris: tamdiu male habebis, & ſequetur te ubique fuga tribulationis.

13. Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet cito melius, & pacem invenies. Etiamſi raptus fueris, uſque ad tertium cælum, cum Paulo, non es propterea ſecuratus de nullo contrario patiendo. *Ego* (inquit Ieſus) *oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuo illi ſervire, placet.

13. Utinam dignus eſſes aliquid pro nomine Ieſu pati: quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio

 omni-

omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit. Nemo aptus ad comprehendendum cælestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset: magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim, stat meritum nostrum, &

pro-

profectus status nostri, in multis suavitatibus & consolationibus: sed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis:

15. Si quidem aliquid melius, & utilius saluti hominum, quam pati, fuisset, Christus utique, verbo & exemplo ostendisset. Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hórtatur, & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me* Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes, oportet nos intrare in Regnum Dei.*

F I N I S Lib. II.

THOMÆ A KEMPIS CANONICI REGULARIS *Ordinis S. AUGUSTINI.* DE IMITATIONE CHRISTI, LIBER TERTIUS.

De interna conſolatione.

AD LECTOREM

Quia hic liber, magna ſui parte, per modum colloquij inter Deum & hominem; ſeu Dominum & ſervum *ſcriptus eſt. diligenter obſervandum* lectori, *ubi vices loquendi mutentur: alias vis verborum, & ſcopus pii* ſcriptoris *ſæpe lectorem fugiet. Itaque nos diſtinctionis gratiâ, literas D. & S. id eſt.* Dominus & ſervus, *appoſuimus*

CAPUT I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem

1. A*Udiam, quod loquatur in me Do-*

Dominus Deus. Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit, & de ore ejus, consolationis verbum accipit. Beatæ aures, quæ, venas divini susurri suscipiunt, & de mundi hujus susurrationibus nihil advertunt. Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem. Beati oculi qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cælestia, magis ac magis, per quotidiana exercitia, se student præparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento seculi, se excutiunt. Animadverte hæc anima mea & claude sensualitatis tuæ ostia, ut possis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus.

2. D. Salus tua, ego sum, pax tua & vita tua. Serva te apud me, & pacem

invenies, Dimitte omnia transitoria, quære æterna. Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, si fueris à creatore deserta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitum ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPUT. II.

Rogat, ut Deū intus sibi loquētē audiat.

1. *Ser* LOquere Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego, da mihi intellectum, ut sciam, testimonia tua* Inclina cor meum in verba oris tui, fluat, ut ros eloquium tuum. Dicebant olim filii Israël ad Moysen: *Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Non sic Domine, non sic oro, sed magis cum Samuele Propheta, humiliter ac desideranter obsecro: *Loquere Domine, quia audit servus tuus.* Non loquatur mihi

Moy-

Moyſes, aut aliquis ex Prophetis, ſed tu potius loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum quia tu ſolus ſine eis, potes me perfecte imbuere, illi autem ſine te nihil proficient.

2. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt Pulchriter dicunt? ſed, te tacente, cor non accendunt. Literas tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt, ſed tu juvas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum Illi foris tantum agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas. Illi exterius rigánt, ſed tu fæcunditatem donas. Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis

3 Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æter-

na

æterna veritas: ne forte moriar, & sine fructu efficiar. si fuero tantum foris admonitus, & intus non accensus: Ne sit mihi ad judicium, verbum auditum & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non servatum. *Loquere* igitur *Domine, quia audit servus tuus: verba* enim *vitæ æternæ habes.* Loquere mihi, ad qualemcunque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAPUT. III.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.

I. Dom. AUdi fili verba mea, verba suavissima, omnem Philosophorum & Sapientu m hujus mundi scientiam excedentia *Verba mea spiritûs & vita sunt*, nec humano sen.

ſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu ſuſcipienda. S. Ex dixit: *Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris, eum ut mitiges ei à diebus malis*, & non deſoletur in terra.

s. D. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & uſque nunc non ceſſo. omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt & duri. Plures mundum. libentius audiunt, quàm Deum. facilius ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quâm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parva. & ſervitur ei aviditate magna: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda Quis, tanta cura mihi in omnibus ſervit & obedit? ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? *Erubeſce, Sidon,*

ait

ait mare. Et si causam quæris, audi quare Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis, vix pes semel á terra levatur. Vile pretium quæritur: Pro uno numismate, interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promissione die noctuque fatigári non timetur.

3. Sed proh pudor! pro bono incõmutabili pro præmio inæstimabili, pro sũmo honore & gloria interminabili, vel ad modicũ fatigari pigritatur. Erubesce ergo serve piger & querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionẽ, quàm tu ad vitã. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Equidem spe sua nonnunquam frustrantur, sed promissio mea, neminem fallit, nec confidentem mihi, dimittit inanem. Quod promisi, dabo: quod dixi, implebo; si tamen usque in finem, fidelis in

di-

dilectione mea, quis permanserit. Ego remunerator sum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum

4. Scribe verba mea in corde tuo; & pertracta diligenter erunt enim in tempore tentationis valde necessaria. Quod non intelligis, cùm legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare; tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie, lego; unam, increpando eorum vitam, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea & spernit ea, habet, qui judicet e. n in novissimo die.

5. Domine Deus, meus, omnia bona mea, tu es Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus servulus tuus, & abjectus vermiculus, multò pauperior & contemptibilior; quam scio, & dicere

au-

audeo, Memento tamen, Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, juſtus & ſanctus, tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples. ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tuâ, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua? Noli avertere faciem tuam à me, noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat *anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi.* Domine, *doce me facere voluntatem tuam*, doce me coram te dignè & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CA-

CAPUT IV.

Quod in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt.

I. FIli ambula coram me in veri-
D. tate, & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à ſeductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit; verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. S. Domine verum eſt. Sicut dicis, ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipſa me cuſtodiat, & usque ad ſalutarem finem conſervet. Ipſa me liberet ab omni affectione mala & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. D. Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me. Cogita peccata tua cum diſplicentia

magna & mœrore: & nunquàm reputes te aliquid esse propter opera bona. Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis; cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris. Non habes quidquam unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare, quia multo infirmior es, quàm vales comprehendere,

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiosum & admirabile; nil reputatione appareat dignum, nil vero laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas, Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua, quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna-

Qui-

Quidam non ſincerè coram me ambulant, ſed quadam curioſitate & arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire. & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes. Hi ſæpe in magnas tentationes & peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem me eis adverſante, labuntur.

4, Time judicia Dei. expaveſce iram Omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quam multa bona neglexiſti. Quidam ſolum portant ſuam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant, de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſervi-

viunt: & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena despicere, & amare cælestia: mundum negligere, cælum tota die ac nocte desiderare.

CAPUT V.

De mirabili effectu divini amoris.

I. S BEnedico te Pater cælestis, Pater Domini mei JEsu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: gratias tibi, qui me indignum omni consolatione, quandoquè tua recreas consolatione. Benedico te semper & glorifico, cum unigenito Filio tuo, Spiritu sancto paraclito in sæcula sæculorum. Eja Domine Deus amator sancte meus, cùm tu veneris in cor meum exultabunt omnia interiora mea. *Tu es gloria mea & exultatio cordis mei, Tu spes mea, & refugium meum, in diè tribulationis meæ.*

2. Sèd quià adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideò neceſſe habeo à te confortari & conſolari; propterea viſita me ſæpius, & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus ſanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandū.

3. D. Magna res eſt amor, magnū omninò bonum: quòd ſolùm leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſinè onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor Jeſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus: ne per aliquod

commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat. Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucũdius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quià amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata, quieſcere.

4. Amans volat, currit, & lætatur; liber eſt, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quià in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem, ſe cõvertit ſuper omnia bona. Amor modũ ſæpe neſcit, ſed ſuper omnẽ modũ ferveſcit. Amor onus non ſentit, labores non reputat: plus affectat, quàm valeat: de impoſſibilitate non cauſatur, quià cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans, deficit & jacet.

5.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: sed sicut vivax flamma & ardens facula, sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus; tu totus meus, & ego totus tuus.

6. S. Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quàm suave sit amare, & in amore liquefieri & natare. Tenear amore, vadens supra me, præ nimio fervore & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore. Amem te plusquã me, nec nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut jubet lex amoris, lucens ex te.

7. D. Eſt amor velox, ſincerus, pius, jucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſe ipſum nunquam quærens. Ubi enim ſe ipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus: non mollis, non levis; nec vanis intendens rebus, ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus & obediens Prælatis, ſibi vilis, & deſpectus. Deo devotus, & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cum ſibi non ſapit Deus: quià ſinè dolore, non vivitur in amore.

8. Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti: nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CA-

CAPUT VI.

De probatione veri amatoris.

I. D. FIli, non es adhuc fortis & prudens amator. S. Quare Domine? D. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè consolationem quæris. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicùt ei in prosperis placeo, ità nec in adversis displiceo.

2. Prudens amator non tàm donum amantis considerat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm censum; & infra dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me, super omne donum. Non est ideò totum perditum, si quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis sentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, &

quidam prægustus, patriæ cœlestis: super quo non nimium innitendum: quià vadit, & venit. Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti.

3. Non ergò te conturbent alienæ phantasiæ, de quacunque materia ingestæ. Forte serva propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquandò in excessum subitò raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reverteris. Illas enim invitè magis pateris, quàm agis: & quam diu displicent & reniteris, meritum est, & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione

ne, à proprii cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem, ut ab oratione revocet, & sacra lectione. Displicet sibi humilis confessio, & (si posset) à Communione cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cum mala inserit & immunda. Dicito illi: Vade immunde spiritus, erubesce miser, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem ullam, sed Iesus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo mori, & omnem pœnam subire quàm tibi consentire. Tace & obmutesce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliris molestias. *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Si consi-*

ſtant adverſum me caſtra; non timebit cor meum. Dominus adjutor meus & redemptor meus.

5. Certa tanquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave à vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pænè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum de ſe ſtultè præſumentiũ.

CAPUT VII.

De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.

I. D. FIli, utilius eſt tibi & ſecurius, devotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum indè loqui, neque multum ponderare: ſed magis temetipſum deſpice-

ſpicere, & tanquam indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quam, miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantum, ſpiritualis vitæ profectus, cum conſolationis habueris gratiam: ſed cum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus ſubtractionem; ita, quòd tunc, ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omninò dilabi permittas. Sed ſicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quam ſentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt, qui cum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via ejus, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult,

ſicut ſibi placuerit, & non amplius. Quidam incauti, propter devotiònis gratiam, ſe ipſos deſtruxerunt: quià plus agere voluerunt quàm potuerunt, non penſantes ſuæ parvitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis judicium. Et quià majora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit, idcircò gratiam citò perdiderunt. Facti ſunt inopes & viles relicti, qui incælum poſuerunt nidum ſibi, ut humiliтati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc novi ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorũ ſe regant, faciliter decipi poſſunt, & elidi.

3. Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi â proprio conceptu voluerint. Raiò ſibi ipſis ſapientes, ab ali-

aliis regi humiliter patiuntur. Melius est, ſapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quàm magni ſcientiarum theſauri cùm vana complacentia. Melius eſt tibi, minus habere, quàm multum, undè poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcrete agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis & cujuſque gravitatis, nimis deſperate ſe gerit, & minus fidenter de me, quàm oportet, recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum bene moderari & regere, non incideres tam citò in peri-

riculum & offensum, Consilium bonum est, ut fervoris spiritu concepto, mediteris quid futurum sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem posse reverti; quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5. Utilior est sæpè talis probatio, quàm si semper prosperè pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc existimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat: vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: Sed si vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus, si Dei honorem purè & integrè semper quærat: si se ipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAPUT. VIII.

De vili æstimatione sui ipsius, in oculis Dei.

Lo-

I. S. LOquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis? Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere. Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (sicut sum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æstimatio, quantulacunque minima, in valle nihileitatis meæ submergetur, & peribit in æternum. Ibi ostendes me mihi, quid sum, quid fui, & quò deveni: quià nihil sum, & nescivi. Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, & novo repleor gaudio. Et mirum valdè, quod sic repentè sublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amando, me perdidi; & te ſolum quærendo, & purè amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundius adnihilum me redegi. Quia tu, ô dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id quàm audeo ſperare, vel rogare.

3. Benedictus ſis Deus meus: quia licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas, nunquàm ceſſat benefacere etiam ingratis, & longè à te, averſis. Converte nos ad te, ut ſimus grati: humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAPUT IX.

Quod omnia ad Deum, ſicut ad finẽ ultimum, ſunt referenda.

Fi-

I. D. FIli, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimatus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpius ad se ipsũ, & ad creaturas malè incurvatus! Nam si te ipsum in aliquo quæris, statim in te deficis, & arescis. Omnia ergò ad me principaliter referas, quià ego sum qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia: & ideò ad me, tanquam ad suam originem cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus, & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi spontè & liberè deserviunt gratiam pro gratia accipient. Qui autẽ extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur & angustiabitur.

Nihil ergò tibi, de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: ſed totum, da Deo, ſinè quo, nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum te habere volo: & cum magna diſtrictione, gratiarum actiones requiro.

3. Hæc eſt veritas, quâ fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intraverit cæleſtis gratia & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit, Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis; quia *nemo bonus, niſi ſolus Deus*, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAPUT X.

Quod ſpretô mundô dulce eſt ſervire DEO.

1. S. NUnc iterum loquar? Domine,

ne, & non silebò; dicam in auribus Dei mei & Regis mei qui est in excelso. *O quā magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quā abscodisti timētibus te* Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus. Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quàm largiris amantibus te, In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non essem, fecisti me, & cū errarem longè à te, reduxisti me. ut servirem tibi: & præcepisti, ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te, Quomodò potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui & perii? Fecisti, ultra omnem spem, misericordiam cum servo tuo, & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti, Quid terribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis, sæculo renuntient, & monasticam vi-

tam assumant. Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur? Non magnum mihi videri debet servire tibi: sed hoc potius magnum mihi, & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum, dignaris in servum recipere, & dilectis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & undè tibi servio. Verùm tamen viceversa, tu magis mihi servis, quàm ego tibi. Eece, cælum & terra, quæ in ministerium hominis creâsti præsto sunt, & faciunt quotidiè quæcunque mandâsti. Et hoc parum est, quin etiam Angelos in ministerium hominis ordinâsti. Transcendit autem hæc omnia, quià tu ipse homini servire dignatus es, & te ipsum daturum ei promisisti.

4. Quid dabo pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ. Utinam

tinam vel uno die dignum servitiũ exhibere sufficerem! Verè tu es dignus omni servitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es. & ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec ũnquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero: & quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi servire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui spontè se sùbjecerint tuæ sanctissimæ servituti. Invenient suavissimam Spiritûs sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem. Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nòmine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

7. O grata & jucunda Dei servitus, & qua, homo veraciter efficitur

liber

liber, & sanctus. O sacer status religiosi famulatûs, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum, & semper optandum servitium, quô summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur sine fine mansurum!

CAPUT XI.

Quod desideria cordis examinanda sunt & moderanda.

I. D. Fili, oportet te adhuc multa addiscere. quæ needum bene didicisti. S. Quæ sunt hæc, Domine? D. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum, & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Desideria te sæpe accendunt & vehementer impellunt, sed considera an non propter tuum commodum magis mo-

moverearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocunque ordinavero: si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit & grevat.

2. Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcèpto, me non consulto: ne forre posteá pæniteat; aut displiceat, quod primò placuit, & quasi pro meliore zelâsti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrænatione uti etiam in bonis studiis & desideriis: ne per importunitatem, mentis distractionem incurras: ne aliis per indisciplinationem scandalum generes: vel etiam per resistentiam aliorum, subito turberis & corruas.

3. Interdum verò oportet violentia uti, & viriliter appetitui sensitivo

cen-

contraire, nec advertere, quid vel caro, & quid non velit; ſed hoc magis ſatagere, ut ſubjecta ſit etiam nolens ſpiritui. Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſſitare.

CAPUT XII.

De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.

I. S. DOmine Deus, ùt video patientia eſt mihi valdè neceſſaria, multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non poteſt eſſe ſinè bello & dolore vitæ mea. D. Ita eſt, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſenti-

tiat. Sed tunc etiam æstimare te pacem invenisse, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis cõtrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii? De duobus malis, minus est semper eligendum. Ut ergò æterna futura supplicia possis evadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines seculi hujus nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamsi delicatissimos quæsieris. S. Sed habent multas delectationes & proprias sequuntur voluntates; ideoque parum ponderant suas tribulationes.

3. D. Esto, ità sit, ut habeant quidquid voluerint: sed quamdiu putas durabit? Eccè, quemadmodũ fumus, deficient abundantes in seculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cum adhuc vivunt,

vunt, non sinè, amaritudine, & tædio ac timore, in eis quiescunt. Ex eadem namque re, undè sibi delectationem concipiunt, indè doloris pœnam frequenter recipiunt. Justè illis fit, ut, quia inordinatè delectationes quærunt, & sequntur, non sinè confusione & amaritudine eas expleant.

4. O quam breves, quàm falsæ, quàm inordinatæ, & turpes omnes sunt? Verumtamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo *fili, post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua ávertere.* (*Eccl.* 28) *Delectare in Domino. & dabit tibi petitiones cordis tui* (*Psal.* 36.)

5. Etenim si veraciter vis delectari, & abundantius à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infirma-

marum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio. Et quantó te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suaviores & potentiores consolationes invenies. Sed primo non sine quadam tristitia & labore certaminis, ad has pertinges. Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur. Remurmurabit caro: sed fervore spiritus frenabitur. Instigabit & exacerbabit Te serpens antiquus, sed oratione fugabitur: insuper & labore utili, aditus ei magnus obstruetur,

CAPUT XIII.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum JESU Christi.

I. D. FIli, quì se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia: & qui quærit habere pri-

ta, amittit communia. Qui non libenter & sponté suo superiori se subdit, signum est quôd caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat & remurmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriám optas subjugare. Citius namque exterior vincitur inmicus, si interior homo non fuerit devastatus. Non est molestior & pejor animæ hostis quàm tu ipse tibi, non bene concordans spiritui. Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversus carnem & sangvinem. Quia adhuc nimis inordinate te diligis, ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu qui pulvis & nihil, propter Deum te homini subdis, quando ego omnipotens & altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humi-

liter

liter subjeci? Factus sum omnium humillimus & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce optemperare pulvis, Disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incurvare, Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subjectionem te dare.

3 Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed ita subjectum & parvulum te exhibe ut omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres, Et ut ad veram subjectionem & hu-

militatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPUT XIV.

De occultis Dei judiciis considerandis ne extollamur in bonis.

I. S. INtonas super me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expavescit anima mea valde. *Sto* attonitus, & considero; quia cæli non sunt mundi in conspectu tuo. Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de cælo, & ego pulvis quid præsumo; Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebánt panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2. Nulla est ergo sanctitas; si manum tuam Domine subtrahas, Nulla prodest sapientia, si gubernare de-

fi-

sistas. Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas. Nulla secura castitas, si eam non Protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus visitati vero erigimur & vivimus. Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur.

3. O quā humiliter & abjectè mihi de meipso sentiendū est? quā nihili pendēdū, si quid boni videar habere, O quā profundè submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me esse invenio, quā nihil & nihil! O pondus immēsū, ô pelagus intransnatabile: ubi nihil de me reperio, quám in toto nihil? Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute conceptá? Absorpta est omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo?

 spe-

Numquid gloriabitur lutum contra formantem se; Isa. 29.

Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus cor in veritate subjectum est Deo? Nō eū totus mundus erigit, quē veritas sibi subjecit, nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil, deficient enim cum sonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum. Psal. 116.*

CAPUT XV.

Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili

I. D. FIlli, sic dicas in omni re. Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, si mihi videris expedire, & utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum, Sed

si mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium, Non enim omne desiderium est à Spiritu sancto, etiamsi homini videatur rectum & bonum. Difficile est pro vero judicare, utrum spiritus bonus, an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primo, bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei & cordis humilitate desiderandum est & petendum, quidquid desiderabile menti occurrit, maximeque cum propria resignatione, mihi totùm committendum est, atque dicendum. Domine, tu scis qualiter melius est: fiat hoc, illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & major honor tu-

us fuerit. Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra & reversa me per circuitum. En servus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi: utinam dignè & perfectè.

3. Concede mihi benignissime Iesu gratiam tuam: ut mecum sit, & mecum laboret, mecumq; usque in finem perseveret. Da mihi hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acceptũ est, & charius placet. Tua voluntas mea sit, & mea voluntas, tuam semper sequatur, & optime ei concordet. Sit mihi unum velle & nolle tecum, nec aliud posse, velle aut nolle, nisi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc seculo. Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, & cor meum in te paci-

cificare. Tu vera pax cordis, tu sola requies, extra te dura sunt omnia & inquieta. *In hac pace in idipsum*, hoc est, in te uno summo æterno bono, *dormiam & requiescam* Amen.

CAPUT XVI.

Quod verum solatium in solo Deo est quærendum.

I. QVidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non hic expecto, sed in posterum. Quod si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus deliciis frui possem, certum est, quod diu durare non possent. Undè non poteris anima mea plenè consolari nec perfectè recreari: nisi in Deo consolatore pauperum, ac susceptore humilium. Expecta modicum anima mea, expecta divinum promissum & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inordinatè ista appe-

tis præsentia, perdes æterna & cœlestia. Sint temporalia in usu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiamsi omnia creata bona haberes, non posses esse felix & beata, sed in Deo, qui cuncta creavit tota beatitudo tua & felicitas consistit. Non qualis videtur & laudatur á stultis mundi amatoribus: sed qualem expectant boni Christi fideles & prægustant interdum spirituales, ac mundi corde, quorum conversatio est in cælis. Vanum est & breve omne humanum solatium. Beatum & verum solatium, quod intus à veritate percipitur. Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine Jesu, in omni loco & tempore. Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio-

tio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, & justa probatio pro summo solatio.

Non enim in perpetuum irascêris, neque in æternum comminaberis.

CAPUT XVII.

Quod omnis sollicitudo in Deo statuenda sit.

I. D. Fili, sine me tecum agere, quod volo: ego scio quid expedit tibi. Tu cogitas, sicut homo, tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus. S. Domine, verum est quod dicis. Major est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere possum pro me. Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te. Domine dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æque semper benedictus. D. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare, Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Itâ libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & dives.

2. S. Domine, libenter patiar prote, quidquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua, bonum & malum, dulce & amarum, lætum contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum. Dum modo in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quid quid venerit tribulationis super me.

CAPUT XVIII.

Quod temporales miseriæ, exemplo Christi, æquanimiter sunt ferendæ.

I. D. Fili, ego descendi de cælo pro tua salute; suscepi tuas miserias, non necessitate, sed charitate trahente: ut patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequẽter audivi, confusiones & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. S. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui, dignũ est, ut ego misellus peccator, secundum voluntatem tuam patienter me

sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior & clarior. Sed & multo magis consolatoria, quàm olim in lege veteri fuerit, cum porta cæli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cælum videbatur, quando tā pauci regnum cælorum quærere curabant. Sed neque, qui tunc justi erant & salvandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire,

2. Oquantas tibi gratias teneor referre: quod viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus ad æternum regnum tuum ostendere; Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te.

qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret. Heu quanti, longe retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent? Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus;

CAPUT XIX

De tolerántia injuriarum, & quis verus patiens probetur.

I. D. QVid est quod loqueris fili? Cessa conqueri, considerata, mea, & aliorum Sanctorum passione. Nondum usque ad sanguinem restitisti. Parum est quod tu pateris. in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima, Et si tibi minima non

vi-

videntur, vide ne & hoc, tua faciat impatientia. Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis, & amplius promereris. feres quoque levius animo & usu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine talia pati, nec hujuscemodi mihi patienda sunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram: sed ab alio libenter patiar, & sicut patiendá videro. Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit. sed magis personas, & offensas sibi illatas, perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit. Verus autem patiens, non attendit à quo homine,

utrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori; utrum à bono & ſancto viro. vel à perverſo & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque & quotieſcunque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat. Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4. Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam. Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recuſas coronari. Si autem coronari deſideras certa viriliter, ſuſtine patienter. Sine labore, non tenditur ad requiem: nec ſine pugna, pervenitur ad victoriam, S. Fiat Domine mihi poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam. Tu ſcis, quod modicum poſſum pati, &

quod

quod cito dejicior. levi exurgente adversitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te valde salubre est animæ meæ.

CAPUT XX.

De confessione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miseriis.

I. S. COnfitebor adversum me injustitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parva res est. quæ me dejicit & contristat. Propono me fortiter acturum: sed cum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit. Valdè vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit. Et dum puto me aliquantulum, tutum, cum non sentio, invenio me nonnunquam pæne devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undi-

que notam. Miserere & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus usquequaque. Hoc est, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit: quod tam labilis sum, & infirmus ad resistendum passionibus. Etsi non omnino ad consensionem, tamen mihi etiam molesta & gravis est earum insectatio, & tædet valdè sic quotidie vivere in lite. Ex hinc nota mihi sit infirmitas mea: quia multo facilius irruunt abominandæ semper phantasiæ, quam discedunt.

5. Utinam, fortissime DEUS Israël, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem & dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcunque perrexerit. Robora me cælesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro, spiritui necdum plane subacta, prævaleat dominari: adversus quam, certare oportebit, quamdiu spi-

ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ: ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia. Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit: ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſupervenìunt, & inſperate.

4. Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis. Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax ſit & varius, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ: ſed pænæ ac miſeriæ juſtè ſequentes ea, odium mundi pariunt & tædium

2. Sed vincit (proh dolor) delectatio prava mentem mundo deditam, & esse sub sentibus delicias reputat: quia Dei svavitatem, & internam virtutis amœnitatem nec vidit, nec gustavit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem veris abrenuntiatoribus promissam non ignorant & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clarius vident.

CAPUT XXI.

Quod in Deo super omnia bona & dona requiescendum est.

1. S. SUper omnia, & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulcissime & amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere, super omnem salutem & pulchritudinem,

su-

ſuper omnem gloriam & honorem; ſuper omnem potentiam & dignitatem, ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem: ſuper omnes divitias & arte, ſuper omnem lætitiam & exultationem, ſuper omnem famam & laudem; ſuper omnem ſuavitatem & conſolationem, ſuper omnem ſpem & promiſſionem; ſuper omne meritum & deſiderium. Super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: ſuper omne gaudium & jubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire. Denique ſuper Angelos & Archangelos, & ſuper omnē exercitum cæli: ſuper omnia viſibilia & ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus ſuper omnia optimus: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus; tu ſolus ſuaviſſimus & ſolatioſiſſimus. Tu ſolus

lus pulcherrimus & amantissimus: tu solus nobilissimus, & gloriosissimus super omnia, in quo cuncta bona simul & perfecte sunt, & semper fuerunt, & erunt. Atque ideo minus est & insufficiens, quidquid præter teipsum mihi donas, aut de teipso revelas, vel promittis; te non viso, nec plene adepto. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari; nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat,

3. O mi dilectissime sponse *Iesu* Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pausandum in te. O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quam suavis es Domine Deus meus. Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non sentiam me: sed te solum, supra o-

mnem

mnem sensum & modum, in modo non omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant: sæpius impediunt, alliciunt, & implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præsto semper beatis spiritibus. Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4. O Jesu splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Usquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manũ suam & miserum eripiat de omni angustia. Veni veni: quia sine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & sine te, vacua est mensa mea.

nea. Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus: donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres

5. Quærant alii pro te aliud quodcunque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit. nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non reticebo, nec deprecari cessabo donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris. D. Ecce adsum, Ecce ego ad te quia invocasti me. Lachrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te.

6. S. Et dixi. Domine, vocavi te, & desideravi frui te paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, ut quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cùm servo tuo,

secundùm multitudinem misericordiæ tuæ. Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valdè ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis: Non enim est similis tui, in cunctis mirabilibus cæli & terræ Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & providentia tua reguntur universa. Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia. te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

CAPUT XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

I. S. APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam. & cum magna reverentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali quàm in speciali memorari: ut di-

digne tibi ex hinc valeam gratias referre. Verum scio & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere, Minor ergo sum omnibus bonis mihi præstitis: & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcunque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Et si alius plura, alius pauciorá accepit, omnia tamen tua sunt: & sine te, nec minimum potest haberi. Ille, qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, minori insultare: quia ille major & melior, qui sibi minus adscribit & in regratiando humilior est, atque devotior,

Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere: ſed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione, tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid unicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Unde, Domine Deus pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius & ſecundum homines laus & gloria appareat, ita ut conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non mo-

modo gravitatem aut tristitiam vel dejectionem inde concipiat, sed potius consolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus, pauperes & humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares & domesticos Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos *principes super omnē terrā cōstituisti*, Fuerunt tamen sine querela conversati in mundo, tam humiles & simplices sine omni malitia & dolo ut etiam *pati contumelias gauderent pro nomine tuo:* & quæ mundus abhorret: ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem tuorum beneficiorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ. De qua tantum contentari debet & consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus. En ita

pacificus & contentus in novissimo sicut in loco primo: atque ita libenter despicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, ut cæteris honorabilior & major in mundo. Nam voluntas tua & amor honoris tui, omnia excedere debet: & plus eum consolari; magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data vel danda.

CAPUT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

I. D. FIli, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire. D. Stude, fili, alterius potius facere voluntatem, quàm tuam. Elige semper minus, quàm plus habere. Quære semper inferiorem locum, & omnibus subesse. Opta semper & ora, ut

vo-

voluntas Dei integre in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2. S. Domine, sermo tuus iste brevis, multum in se continet perfectionis. Parvus est dictu, sed plenus sensu, & uber in fructu. Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quoties me impacatum sentio & gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio. Sed tu, qui omnia potes & animæ profectũ semper diligis, adauge majorem gratiam, ut possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

3. *Domine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxiliũ meum respice.*

Quoniam insurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni affligentes animam meam *Psalm* 70. Quomodo pertransibo illæsus: quo-

modo perfingam eas? D. Ego, inqui ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana secretorum revelabo tibi. S Fac Domine, ut loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc spes & unica consolatio mea, ad te omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter consolationem tuam expectare.

4. *Clarifica* me, Jesu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras universas. Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ, resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura. Impera ventis & tempestatibus, dic mari, Quiesce, & A-

qui-

uisoni, Ne flaveris, & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant super terram, quia terra sum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam desuper: perfunde cor meum rore cælesti, ministra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleva mentem pressam mole peccatorum, & ad cælestia totum desiderium meum suspende: ut gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione, quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare & consolari. Junge me tibi, inseparabili dilectionis vinculô: quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te frivola sunt universa.

CAPUT XXIV

De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita.

I. D. FIli, noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines. Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic & sic agit vel loquitur? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro teipso rationem reddes. Quid ergo te implicas; Ecce, ego omnes cognosco & cuncta, quæ sub sole fiunt, video & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio, Mihi igitur omnia committenda sunt, tu vero serva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra; non de multorum familiaritate. nec de privata hominum dilectione, Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares, & ostium cordis mihi aperires. Esto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAPUT XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.

1. D. Filli, ego locutus sum: *Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent. non omnes curant, Pax mea cum humilibus & mansuetis corde, Pax tua erit

in

in multa patientia. Si me audieris,& vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui. S. Quid igitur faciam? D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras. Sed & de aliorum dictis vel factis nil temere judices nec cùm rebus, tibi non commissis te implices; & poterit fieri, ut parum vel raro turberis.

2. Nunquam autem sentire aliquã turbationem, aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis. Non ergo æstimes, te verã pace invenisse, si nullã senseris gravitatẽ: nec tunc totũ esse bonũ, si neminẽ pateris adversariũ: nec hoc esse perfectũ, si cuncta fiant secundũ tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter delectum exi-

sti-

stimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator: nec in istis consistit profectus & perfectio hominis.

3. S. Inquo ergo, Domine?

D. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ; non quærendo, quæ tua sunt, nec in parvo, nec in magno nec in tempore, nec in æternitate. Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas: inter prospera & contraria, omnia æquali lance pensando. Si fueris tam fortis & longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc tantaque pati non deberes. Sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, & sanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quod rursus et su-

subito faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito, quôd tunc abundantia pacis perfrueris, secundum possibilitatem tui incolatus.

CAPUT XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quam lectio.

I. S. DOmine. hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cælestium animum relaxare, & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer, à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne mo-

le-

festiis fractus, d[illegible]r. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambitvanitas mundana: sed ab his miseriis quæ animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant & retardant, ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem; & ad se intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis, male allicientem. Non me vincat, Deus meus, non vincat caro & sanguis: Non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus, non me supplantet diabolus, & astutia illius. Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi, Da pro omnibus mundi consolationibus suavissimam spiritus tui unctionem: & pro car-

carnali amore. tui nominis infunde amorem

4. Ecce cibus: potus, vestis, ac cætera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa, Tribue talibus fomentis temperatè uti, non desiderio nimiô implicari. Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam alias caro adversus spiritum insolesceret Inter hæc quæso, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAPUT XXVII.

Quod privatus amor à summo bono maxime retardat.

I. D. FIli, oportet te dare totum pro toto. & nihil tui ipsius esse. Scito, quod amor tui ipsius magis nocet tibi; quàm aliqua res

mun-

mundi. Secundum amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus simplex, & bene ordinatus, eris sine captivitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere. quod te potest impedire, & libertate interiori privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis teipsum mihi committis, cum omnibus, quæ desiderare potes, vel habere,

2. Quare vano mærore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris; Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris esse ibi vel ibi propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum. nunquam eris in quietudine, nec liber à sollicitudine. quia in omni re reperietur, aliquis defectus, & in omni loco erit, qui adversetur.

3.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius: sed potius contempta, & decisa ex corde radicitus. Quod non tantum de censu æris & divitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cũ mundo. Munit parũ locus, si deest spiritus fervoris, nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me, permutare te potes, sed non meliorare, Nam occasione orta & accepta, invenies, quod fugisti, & amplius.

4. Confirma me Deus, per gratiam sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili solilcitudine & angore evacuare, nec variis desideriis trahi cujuscunque rei utilis aut pretiosæ, sed omnia inspicere sicut transeuntia; & me pariter

cum

tam illis transiturum. Quia nil permanens sub sole: ubi omnia vanitas & afflictio spiritus. O quam sapiens qui ita considerat?

5. Da mihi Domine cælestem sapientiam, ut discam te super omnia quærere & invenire, super omnia sapere & diligere: & cætera, secundum ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adversantem. Quia hæc magna, sapientia, non moveri omni vento verborum: nec aurem male blandienti præbere Sireni: sic enim incepta pergitur via securè,

CAPUT XXVIII.

Contra lingvas obtrectatorum.

I. D. Fili, non ægre feras, si quidam de te male senserint, & dixerint quod non libenter audias. Tu deteriora de teipso sentire

de-

debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba, Eſt non parva prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari.

2. Non ſit pax tua in ore hominum, ſive enim bene, ſive male, interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Ubi eſt vera pax, & vera gloria, Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAPUT XXIX

Qualiter, inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus.

I. Sit nomen tuum, Domine, benedictum inſæcula, quia voluiſt

hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me. Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere ut me adjuves, & in bonum mihi convertas. Domine modo ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo bene, ſed multum vexor à præſenti paſſione, Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias. Salvifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valdè humiliatus, & per te liberatus, Complaceat, tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere poſſum & quo ibo ſine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuua me Deus meus, & non timebo quantumcunque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc, quid dicam? Domine. fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & gravari, O-

por-

portet utique ut ſuſtineam: & utinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat? Potens eſt autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, penitus ſuccumbam, quemadmodum & prius ſæpius egiſti mecum, Deus meus, miſericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAPUT XXX

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratia

I. D. FIlli, *ego Dominus, confortans in die tribulationis*.

Venias ad me, cùm tibi non fuerit bene. Hoc eſt quod maximè conſolationem impedit cæleſtem, quia tardius te convertis ad orationem. Nam antequam me intente roges, multa interim ſolatia quæris, & re-

cre-

creas te internis. Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas, quia ego sum qui eruo sperantes in me, nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durabile remedium, Sed jam resumpto spiritu post tempestatem reconvalesce, in luce miserationum mearum: quia prope sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non solum integre, sed & abundanter ac cumulate.

2 *Numquid mihi quidquam est difficile:* aut ero similis dicenti, & non facienti; Ubi est fides tua. Sta firmiter, & perseveranter, Esto longanimis, & vir fortis, veni et tibi consolatio in tempore suo. Exspecta me, exspecta, veniam, & curabo te. Tentatio est, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exercet. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam

am habeas. *Sufficit diei malitia sua*, Vanum est & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam evenient.

3 Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illudat & decipiat: utrum præsentium amore, aut futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum a me, sæpè sum propinquior. Quando tu æstimas penè totum perditum, tunc sæpè majus merendi instat lucrum. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare secundum præsens sentire? nec sic gravitati alicui, undecunque venienti, inhærere, & accipere ,tanquam omnis spes sit ablata emergendi.

4 Noli putare te relictum ex toto, Quam-

quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cælorum.

Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & cæteris servis meis: ut exercitemini adversis, quàm si cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes absconditas: quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris: ne fortè eleveris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo, quod non es.

Quod dedi, auferre possum: & restituere, cùm mihi placuerit.

5. Cùm dedero, meum est: cùm retraxero, tuum non tuli; quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectum.

Si tibi admisero gravitatẽ, aut quam libet contrarietatem, ne indigneris neque concidat cor tuum: ego citò,

ſublevate poſſum, & omne genus in gaudium transmutare.

Verumtamen juſtus ſum, & recommendabilis multũ, cum ſic facio tecũ.

6. Si rectè ſapis, & in veritate aſpicis, nunquam debes propter adverſa tam dejectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere.

Imò hoc unicum reputare gaudiũ, quod affligens te doloribus, non parco tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis diſcipulis meis; quos utique non miſi ad gaudia tēporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAPUT XXXI

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inveniri.

Do-

15. DOmine, bene indigeo adhuc majori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire,

Nam, quamdiu res aliqua me retinet, non possum libere ad te volare.

Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo & requiescam?*

Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius, nil desiderante in terris?

Oportet igitur omnem pertransire creaturam, & seipsum perfectè deserere, omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis.

Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à perituris & creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gra-

tia, quæ animam levat, & ſupra ſemetipſam rapiat.

Et niſi homo ſit in ſpiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid ſcit, quid quid etiam habet, non eſt magni ponderis.

Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum unum immenſum, æternum bonum. Et quidquid Deus nō eſt, nihil, eſt, & pro nihilo computari debet,

Eſt magna differenta, ſapientia illuminati & devoti viri, & ſcientia literati atque ſtudioſi clerici.

Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat: quàm quæ laborioſè humanô acquiritur ingeniô.

3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare; ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia

in

in signis & sensibilibus rebus statur, & parùm de perfecta mortificatione habetur.

Nescio quid est, quo spiritu ducimur, & quid prætendimus, qui spirituales dici videmur; quod tantum laborem, & ampliorem solicitudinem, pro transitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus nostris vix raro, plenè recollectis sensibus cogitamus.

4. Proh dolor! statim post modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera nostra districta examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus nostri, non attendimus: & quàm impura sint omnia non deploramus.

Omnis quippe caro corruperat viam suam, & ideo sequebatur diluvium magnum.

Cùm ergo interior affectus noster multùm corruptus sit, necesse est, ut

actio ſequens index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur; ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudiosè penſatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inveſtigatur: quàm pauper ſit ſpiritu, quàm patiens & mitis, quàm devotus & internus, à multis tacetur.

Natura exteriora hominis reſpicit: gratia ad interiora ſe convertit.

Illa frequenter fallitur? iſta in Deo ſperat, ut non decipiatur.

CAPUT XXXII.

de abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

I. D. Fili, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum. Com-

Compediti sunt omnes proprietarii, & suiipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi, sed hoc sæpe fingentes & componentes, quod non stabit.

Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum.

Tene breve & consummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia: relinque cupidinem & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: cùm impleveris, intelligas omnia.

2. S. Domine, hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi includitur omnis perfectio Religiosorum.

D. Fili, non debes averti, nec statim dejici, auditâ viâ perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare.

Utinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tui ipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum purè ſtares, & ejus quem tibi præpoſui Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, nõ acquires, quod poſtulas.

Svadeo tibi emere à me aurũ ignitum ut locuples fias, id eſt, cæleſtem ſapientiã, omnia infima conculcantẽ. Poſtpone terrenã ſapientiam, omnẽ humanam & propriam complacentiã.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis; in rebus humanis.

Nam valde vilis & parva, ac pene oblivioni tradita videtur, vera cæleſtis ſapientia: non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quã multi oretenus prædicant, ſed vitâ longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

CAPUT XXXIII.

De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

I.D. FIli, noli credere affectui tuo, qui nunc est, citò mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati subjectus es, etiam nolens: ùt modò lætus, modò tristis, modò pacatus, modò turbatus, nunc devotus, nunc indevotus: nunc studiosus, nunc acediosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed stat super hæc mutabilia sapiēs, & bene doctus in spiritu: non attendens quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis; sed ut tuta intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem.

Nam sic poterit unus & idem inconcussusq; permanere, simplicî intentionis oculô, per tot varios evētus, ad me imprætermissè directô.

2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò constantiùs inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & raró totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisitionis.

Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam: non propter Iesum tantùm, sed & ut Lazarum viderent.

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAPUT XXXIV.

Quod amanti sapit Deus super omnia, & in omnibus.

I.S. Ecce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum?

O sapidum & dulce verbum! sed aman-

amanti verbum, non mundum, nec ea, quæ in mundo sunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti satis dictum est: & sæpe repetere, jucundum est amanti.

Te siquidem præsente, jucunda sunt omnia, te autem absente, fastidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque festivam.

Tu facis bene sentire de omnibus & in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere; sed si debet gratum esse & bene sapere; oportet gratiam tuam adesse, & condimentô tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet?

Et cui tu non sapis, quid ei ad jucunditatem esse poterit?

Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur.

Qui autem te per contemptũ mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur.

Istis sapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris.

Dissimilis tamen, & multum dissimilis sapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina; fulgura coruscationem de sublimi penetrantẽ omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica spiritum meũ, cum suis potentiis, ad inhærendũ tibi jubilosis excessibꝰ.

O quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, ut tuâ me saties præsentiâ, & sis mihi omnia in omnibus.

Quam-

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit?

Adhuc (proh dolor!) vivit in me verus homo, non est totus crucifixus, non est perfecte mortuus.

Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

Sed tu, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exsurge, adjuva me.

Dissipa gentes quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Ostende quæso magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

CAPUT XXXV.

Quod non est securitas à tentatione in hac vita.

I. D. FIli, nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, sem-

per

per arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria.

Inter hoſtes verſaris, & à dextris & à ſiniſtris impugnaris.

Si ergo non uteris undique ſcutò patientiæ, non eris diu ſine vulnere.

Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate, cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire & potenti manu uti adverſus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternā requiem?

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, ſed in cælis; non in hominibus, nec

in

in cæteris creaturis, sed in Deo solo.

Pro amore Dei debes omnia libenter subire; labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, correctiones & despectiones. Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Christi Tyronem: hæc fabricant cælestem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro transitoria confusione.

3. Putas tu, quòd semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales?

Sancti mei non semper habuerunt tales, sed multas gravitates, & tentationes varias, magnasq; desolationes. Sed patienter sustinueruut se in omnibus, & magis confisi sunt Deo, quàm sibi: scientes quia *non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futu-*

futuram gloriam promerendam (*Roman:* 8.]

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere; ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſſimè: ego tecũ ero in omni tribulatione.

CAPUT XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

I. Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te cõnſcientia piũ reddit & inſontem.

Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quàm ſibi ipſi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideo parva fides eſt adhibenda.

Sed & omnibus satis esse, non est possibile.

Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuit.

2. Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit.

Ideò totum Deo commisit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque jactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum; ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet.

De-

Deum time, & hominum terrores non expavesces.

Quid potest aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicunque est ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis.

Quod si ad præsens videris succumbere & confusionem pati, quàm non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potiùs respicere in cælum, qui potens sum eripere ab omni confusione & injuria, & unicuique reddere secundum opera sua.

CAPUT XXXVII.

De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.

I. Fili, relinque te, & invenies me. Sta sine electione, & omni proprietate & lucraberis semper.

Nam & adjicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

S. Domine, quoties me resignabo, & in quibus me relinquam?

D. Semper, & omni hora: sicut in parvo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus; nisi fueris ab omni propria voluntate intus & foris spoliatus?

Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis: & quantò pleniùs & sinceriùs, tantò mihi plùs placebis, & ampliùs lucraberis.

12. Quidam se resignant, sed cùm aliqua exceptione, non enim plenè Deo confidunt, ideò sibi providere satagunt.

Quidam etiam primo totum offerunt, sed postea tentatione pulsati,

ad

ad propria redeunt, ideo minimè in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatē, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent, nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione priùs facta: sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterum dico: Relinque te, resigna te, & fruêris magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: sta pure & inhæsitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ nō conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: ut ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ.

Tunc etiam recedet immoderatus timor: & inordinatus amor morietur.

CAPUT XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.

I. D. Filli, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intimus liber, & tui ipsius potẽs, & sint omnia sub te, & tu non sub eis.

Ut sis Dominus actionũ tuarũ & rector, non servus, nec emptitius.

Sed magis exemptus verusq; Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei.

Qui stant super præsentia, & speculantur æterna.

Qui transitoria sinistrô intuentur oculô, & dextrô cæléstia.

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis

ea

ea ad bene ſerviendum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice: qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnunquam divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentus implorando ſuffragium.

Propterea namque Joſue & filii

Isràël à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini priùs non interrogaverunt, sed nimiùm creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

CAPUT XXXIX.

Quod homo non sit importunus in negotiis.

I.D. Fili, committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo.

Expecta ordinationem meã, & senties inde profectum.

S. Domine, satis libenter tibi omnes res committo; quia parũ potest cogitatio mea proficere.

Utinam non multùm adhærerem futuris eventibus, sed ad beneplacitũ tuum incunctanter me offerrem.

2. D. Fili, sæpe homo rem aliquã vehementer agitat, quam desiderat: sed cum ad eam pervenerit, aliter sen-

ſentire incipit: quia affectiones, circa idem, non ſunt durabiles; ſed magis de uno ad aliud impellunt.

Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

3, Verus profectus hominis eſt abnegatio ſui ipſius & homo abnegatus, valde liber eſt, & ſecurus.

Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi fortè in laqueũ deceptionis poſſit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem.*

CAPUT XL.

Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

I. S. *Domine, quid eſt homo, quòd memor es ejus: aut filius hominis, quia viſitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Do-

Domine; quid possum conqueri, si me deseris: aut quid juste obtendere possum, si quod peto non feceris? Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum: nihil possum, nihil boni ex me habeo, sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo,

Et si à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, & permanes in æternum, semper bonus, justus & Sanctus, bene, juste, ac sancte agens omnia, & disponens in sapientia.

Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quàm ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans: quia septem tempora mutantur super me,

Verumtamen citò melius fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris

adjutricem: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & intantum confirmare, ut vultus meus amplius in diversa non mutetur, sed in te uno cor meum convertatur, & quiescat.

3. Unde, si bene scirem omnem humanam consolationem abjicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem, quia compellor te quærere, quia non est homo qui me consoletur.

Tunc possem merito de gratia tua sperare & de dono novæ consolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescunque mihi bene succedit.

Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus.

Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari.

Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est.

Ve-

Vere inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cælesti spoliat gratiâ.

Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria & exultatio sancta, gloriari in te, & non in se: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in áliqua creatura delectari nisi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum, magnificetur opus tuum, non meum, benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor & exultabo tota die, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicē est: ego hanc requirā quæ à solo Deo est.

Omnis quidē gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mūdana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est & stultitia.

O! veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi soli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita seculorum secula.

CAP. XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. D. FIlli, noli tibi attrahere, si videas alios honorari & elevari, te autem despici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cælum, & non contristabit te contemptus hominum in terris.

S. Domine, in cæcitate sumus, & vanitate cito seducimur.

Si rectè me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creaturâ, unde nec juste habeo conqueri adversum te.

2.

2. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juste debetur confusio & contemptus, tibi autem laus, honor & gloria.

Et nisi me ad hoc præparavero quod velim libenter ab omni creatura despici & relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

C A P. XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

1. D. FIli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire & convivere instabilis eris & implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem & manentem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est, quisqui tibi bonus visus est, & multum charus in hac vita,

Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera & munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio.

Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longius recedit:

Tanto etiam altius ad Deum ascẽdit, quanto profundius in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit.

Si scires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore evacuare,

tunc

tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcunque modicum sit, si inordinate diligitur & respicitur, retardat, à summo, & vitiat.

C A P. XLIII,

Contrá vanam & secularem scientiā

I. D FIlli, non te moveant pulchra & subtilia hominum dicta: *Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & váriam ingerunt consolationem.

Nunquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæſtionũ

2. Cum multa legeris & cognoveris ad unum ſemper oportet redire principium.

Ego ſum qui doceo hominem ſcientiam & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quã ab homine poſſit doceri.

Cui ego loquor, cito ſapiens erit, & multum in ſpiritu proficiet,

Væ eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus. Dominus Angelornm, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingulorum examinaturus conſcientias.

Et tunc ſcrutabitur Jeruſalem in lucernis: & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum; tacebuntque argumenta lingvarum.

3. Ego sum, qui humilem in puncto elevo mentem: ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studuisset in scholis Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine pugnatione argumentorum.

Ego sum qui doceo terrena despicere, præsentia fastidire, æterna quærere, æterna sapere, honores fugere, scandala sufferre: omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, & super omnia, me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intime, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia quàm in studendo subtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis specialia: aliquibus in signis & figuris dulciter appareo, quibusdam vero in multo lumine revelo mysteriá.

Una vox liberorum, sed nón omnes æque informat: quia intus sum doctor veritatis, scrutator cordis, cogitátionũ intellector, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum judicavero.

CAP. XLIV.

De non attrahendo sibi res exteriores.

I. D. FIli, in multis oportet te esse inscium, & æstimare te tamquam mortuum super terram, & cui totus mundus crucifixus sit.

Multa etiam oportet surda aure pertransire, & quæ tuæ pacis sunt magis cogitare.

Utilius est oculos à rebus displicẽtibus avertere, quàm contentiosis sermonibus deservire.

Si bene steteris cum Deo, & ejus judicium adspexeris, facilius te victũ portabis.

2. S. O! Domine, quousque venimus? Ecce damnum defletur tempo-

ra-

rale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in oblivionē transit, & vix sero reditur.

Quod parum vel nihil prodest attenditur, & quod summe necesse jam est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & nisi cito resipiscat, libens in exterioribus jacet.

C A P. XLV.

Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.

I. *DA mihi auxilium Domine de tribulatione: quia vana salus hominis.*

Quàm sæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsi?

Vana ergo spes, hominibus salus autem justorum in te Deus.

Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis.

In-

Infirmi ſumus & inſtabiles, cito fállimur & permutamur.

2. Quis eſt homo qui ita caute & circumſpecte omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facile labitur.

Et ſi inciderit in aliquam tribulationem; quocunque modo fuerit etiam implicátus, citius per te eruetur, aut à te conſolabitur: quiá tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem.

Rarus fidus amicus in cunctis amici perſeverans preſſuris.

Tu Domine, tu es ſolus fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3. O quam bene ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: *Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata.* Si

Si ita mecum foret non tam facilè timor humanus me solicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit? Si prævisa sæpe etiam lædunt, quid improvisa nisi graviter feriunt.

Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi.

Sed homines sumus; nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur.

Cui credam Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rursum *Omnis homo mendax*, infirmus, instabilis, & labilis, maxime in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quam prudenter præmonuisti,

cavendum ab hominibus; & quia *inimici hominis domestici ejus*: nec credendum, si quis dixerit, *Ecce hic*, *aut ecce illic*.

Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi.

Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo & absconditum credo, nec ille silere potest quod silendum petiit, sed statim prodit me & se & abiit.

Ab hujusmodi fabulis, & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam.

Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam longe fac à me.

Quod pati nolo omnimode cavere debeo.

5. O! quam bonum & pacificum de aliis silere, nec indifferenter o-

mnia

mnia credere, neque de facili ulterius effari:

Paucis ſeipſum revelare, te ſemper inſpectorem cordis quærere.

Nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima & externa, ſecundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

Quam tutum pro conſervatione cæleſtis grátiæ, humanam fugere apparentiam, nec apparere quæ foris admirationem videntur præbere. ſed eá, tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant, & fervorem

Quàm multis nocuit virtus ſcita, ac præpropere laudata!

Quam ſane profuit gratia ſilentiô ſervata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia!

C A P XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.

I. D. Filli, ſta firmiter, & ſpera in me

me. Quid enim sunt verba, nisi verba

Per aërem volánt, sed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis si nihil tibi conscius es, pensa quod velis libenter pro Deo hoc sustinere

Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quarè tam parva tibi ad cór transeunt, nisi quia adhuc carnalis es & homines magis quam oportet attendis?

Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum umbracula quæris.

2, Sed inspice te melius, & agnosces, quia vivit adhuc in te mundus & vanus amor placendi hominibus.

Cum enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat utique, quod nec verus humilis sis, nec ve-

o mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.|

Sed audi verbum meum, [& non urabis decem millia verba hominũ.

Ecce, si cuncta contra te dicerentur. quæ fingi maliticiſſimè poſſent, quid tibi nocerent, ſi omnino tranſire permitteres, nec plus quàm feſtucam perpenderes? Nunquid vel unũ capillum tibi extrahere poſſent.

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio judicio ſtare appetit, absque humano terrore erit.

Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt; ego injuriantem novi, & ſuſtinentem.

A me exiit verbum iſtud, me permittente hoc accidit ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego

Ego reum & innocentem judicabo, ſed occulto judicio utrumque ante probare volui.

4. Teſtimonium hominum ſæpe fallit: meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: numquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur.

Ad me ergo currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendũ arbitrio,

Juſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo *ei acciderit.* Etiam ſi injuſte aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit,

Sed nec vane exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur.

Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecundum faciem & humanam apparentiam.

Nam

Nam sæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. S. Domine Deus, judex juste, fortis & patiens qui hominum nosti fragilitatem & pravitatem, esto robur meum, & tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea.

Tu nosti, quod ego non novi: & ideo in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuete sustinere

Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ,

Melior est enim mihi tua copiosa misericordia ád consecutionem indulgentiæ: quàm mea opinata justitia, pro defensione latentis conscientiæ.

Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc justificare me non possùm quia remota misericordia tua *non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.*

CAP.

CAP. XLVII

Quod omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.

I. D. FIlli, non te frangant labores quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque; sed mea promissio in omni eventu te roboret & consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum & mensuram.

Non diu hic laborábis, nec semper gravaberis doloribus.

Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit omnis labor & tumultus.

Modicũ est & breve, omne quod transit cum tempore.

2. Age, quod agis fideliter labora in vinea mea, & ego ero merces tua

Scribe, lege, canta, geme, tace: ora: sustine viriliter contrariá: digna est his omnibꝰ májoribꝰ præliîs vita æterna

Ve-

Veniet pax in die una, quæ nota est Domino: & erit non dies neque nox, hujus scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secura.

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Neque clamabis: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis & decora.

3. O si vidisses Sanctorum in cælo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloriâ, qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur: profecto te statim humiliares usque ad terram, & affectares potius omnibus subesse, quàm uni præesse.

Nec hujus, vitæ lætos dies concupisceres sed magis pro Deo tribulari gauderes, & pro nihilo inter homines

mines

mines computari, maximum lucrum duceres,

4. O si tibi hæc saperent, & profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda,

Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum DEi

Leva igitur faciem tuam in cælum, Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum qui in hoc seculo magnum habuêre certamen, modo gaudent modo consolantur modo securi sunt, modo requiescunt & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt,

C A P. XLVIII.

De die æternitatis, & hujus vitæ angustiis.

1. O! Supernæ civitatis mánsio beatissima! O dies æternitatis clarissima! quam nox non obscurat, se sum-

summa veritas semper irradiat; dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent!

Lucet quidem Sanctis perpetuâ claritate splendida, sed non nisi à longe & per speculum peregrinantibus in terra.

2. Nôrunt cæli cives; quàm gaudiosa sit illa gemunt exules filii Evæ quod amara & tædiosa sit ista.

Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & angustiis.

Ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur egestáte cruciatur,

3. O quando finis horum malorũ? quando liberabor à miserâ servitute vitiorum? quando ad plenum lætabor in te?

Quando erit sine omni impedimento in vera libertate, sine omni gravamine mentis & corporis?

Quando erit pax solida, pax imperturbabilis & secura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma?

Jesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

Quando ero tecum in regno tuo quod præparasti dilectis tuis ab æterno

Relictus sum pauper & exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Consolare exilium meum mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum.

Nam onus mihi totum est, quid

quidquid hic mundus offert ad solatiũ.
Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere.
Opto inhærere cælestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passiones.
Mente omnibus rebus superesse volo, carne autem invitè subesse cogor.
Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihimet ipsi gravis, dum spiritus sursum, & caro quærit esse deorsum.
5. O! Quid intus patior, dum mente cælestia tracto & mox carnalium turba occurrit oranti.
Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à servo tuo.
Fulgura coruscationem tuam, & dissipa eas, emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiæ inimici.
Recollige sensus meos ad te: fac

me oblivisci omnium mundanorum; da cito abjicere, & contemnere phantasmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni cælestis suavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor enim verè, quia valde distractè me habere consuevi.

Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo ibi magis sum, quo cogitationibûs feror.

Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo.

Hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat, aut ex usu placet.

6. Unde tu Veritas apertè dixisti: *Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.*

Si cælum diligo, libenter de cælestibus penso.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adversitatibꝰ ejus tristor.

Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpe imaginor.

Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis fervore spiritûs crucifigit: ut serenata conscientia, puram tibi orationem offerat, dignusque sit Angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris & intus exclusis.

CAP. XLIX

De desiderio æternæ vitæ, & quanta sint certantibus bona promissa

1. D Filli, cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis ut claritatẽ meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis dilata cor tuum. & omnî desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe

Redde amplissimas supernæ bonitati gratias quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatû tuô aut conatû accipis, sed solâ dignatione supernæ gratiæ & divini respectûs, quatenus in virtutibus & majorî humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique totô cordis affectû adhærere, ac ferventî voluntate studeas deservire. 2.

2. Fili, sæpe ignis ardet: sed sine fumo flamma non ascendit.

Sic & aliquorum desideria ad cælestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectûs liberi non sunt.

Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt.

Tale est & tuum sæpè desiderium quod insinuasti fortè tam importunum.

Non enim est hoc purum & perfectum, quod propriâ commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile, atque honorificum, quia si rectè judicas, meam ordinationem tuô desideriô & omnî desideratô præferre debes ac sequi.

Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Jam velles esse in libertate gloriæ fi-

filiorum Dei: jam te delectat domus æterna & cælestis patria gaudiô plena, sed non venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis. Optas, summô repleri bonô, sed non potes hoc assequi modô.

Ego sum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris & in multis exercitandus.

Consolatio tibi interdum dabitur sed copiosa satietas non concedetur.

Confortáre igitur, & esto robustus, tam in agendo quam in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te sæpe agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, processum habebit; quod tibi placet, ultrà non proficiet.

Quod

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii & accipient, tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utile judicaberis.

Propter hoc natura quandoq; contristabitur; & magnum, si silens portaveris.

In his & similibus multis, probari solet fidelis Domini servus; qualiter se abnegare & in omnibus frangere quiverit.

Vix est aliquod tale, in quo tantundem mori indiges, sicut videre & pati quæ voluntati tuæ adversa sunt, maxime autem, cum disconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes resistere altiori potestati, sub Domino constitutus;

ideo durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire, omittere

6, Sed penſa fili, horum fructuum, laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum, & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen.

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cælis.

Ibi quippe invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit, ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affe-

ctum

ctum tuum reficient & adimplebunt usque ad summum.

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa: pallium laudis, pro mærore: pro loco novissimo, sedem regni in sæcula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pænitentiæ, & humilis subjectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel jusserit.

Sed hoc magnopere curato, ut sive Prælatus, sive junior, aut æqualis, aliquid à te expoposcerit vel innuerit pro bono totum accipias, & sincerâ voluntate studeas adimplere.

Quæret alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito ac honore,

Hoc optandum eſt tibi, ut ſive per vitam, ſive mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAP L.

Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.

I. DOmine Deus, ſancte Pater, ſis nunc & in æternum benedictus: quia ſicut vis, ſic factum eſt: & quod, facis; bonum eſt.

Lætetur in te ſervus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio, quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum, & honor meus, Domine.

Quid habet ſervus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo?

Tua ſunt omnia, quæ dediſti & quæ feciſti.

Pauper ſum, & in laboribus meis à juventute mea: & contriſtatur anima mea nonnunquam, uſque ad lacrymas, quandoque etiam conturba-

tur

tur ad se, propter iMinentes passiones.

2, Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te páscuntur.

Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, & devota in láude tua.

Sed si te subtráxeris, sicut sæpissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur, quia non est illi sicut heri & nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus & sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater juste & semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus. Pater amande, dignum est, ut hac hora patiatur prote aliquid servus tuus.

Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas af-

fu-

futuram: ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus; vivat vero semper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus: ut iterum tecum in aurora novæ lucis resurgat, & in cælestibus clarificetur.

Pater sancte; tu sic ordinasti, & sic voluisti & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo, pro amore tuo, quotiescunque, & à quocunque id permiseris fieri.

Sine consilio & providentia tua, & sine causa, nihil fit in terra.

Bonum mihi Domine quód humiliasti me: ut discam justificationes tuas, & omnes elátiones cordis, atque præsumptiones abjiciam.

Utile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam: ut te potius quã ho-

homines, ad consolandum requiram.

Didici etiam ex hoc, inscrutabile judicium tuum expavescere: quia affligis justum cum impio, sed non sine æquitate & justitia.

5 Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intus.

Non est qui me consoletur, ex omnibus quæ sub cælo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cælestis medicus animarum: qui *percutis & sanas, deducis ad inferos me, & virga tua ipsa me docebit. Tob. 13 Ps. 17.*

6 Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorsum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam.

Fac me pium & humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut

am-

ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius eſt hic corrigi, quam in futuro.

Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia.

Antequàm fiant, noſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra.

Tu ſcis, quid expedit ad profectũ meum, & quantùm deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam: nulli melius nec clarius, quam tibi ſoli notam.

7. Da mihi, Domine, ſcire quod ſciendum eſt: hoc amare, quod amandum eſt; hoc laudare, quod tibi ſumme placet, hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit.

Non

Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum judicare, neque secundum auditum aurium hominum imperitorum sententiare: sed in judicio vero de visibilibus & spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui sēper inquirere.

8. Falluntur sæpe hominum sensus judicando: falluntur & amores sæculi, visibilia tantummodo amando.

Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine major.

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus, infirmum decipit, dum exaltat; & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantus unusquisque est in oculis tuis, tantus est & non amplius, agit humilis Sanctus Franciscus.

CAPUT LI.

Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur à summis.

I, Fi-

1. FIlli, non vales ſemper in ferventiori deſiderio virtutum ſtare, nec in altiori gradu contemplationis conſiſtere ſed neceſſe habes interdum, ob originalem corruptelam ad inferiora deſcendere: & onus corruptibilis vitæ etiam invitè, & cum tædio, portare.

Quādiù mortale corpus geris, tædium ſenties, & gravamen cordis.

Oportet ſæpe in carne de carnis onere gemere: eò quod non vales ſpiritualibus ſtudiis & Divinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi, ad humilia & exteriora opera confugere, in bonis actibus te recreare: adventum meum & ſupernam viſitationem firmâ confidentiâ expectare, exilium tuum & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum obliviſci, & interna quiete perfrui. Ex-

Expandam coram te prata Scripturarum, ut dilatatô corde currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: *Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

CAP. LII.

Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus.

I. DOmine, non ſum dignus conſolatione tuâ, nec aliquâ ſpirituali viſitatione: & ideo juſte mecũ agis, quando me inopem & deſolatũ relinquis.

Si enim ad inſtar maris lacrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tuâ dignus non eſſem.

Unde nihil dignus ſum, quàm flagellari, & puniri: quia graviter & ſæpè te offendi, & in multis valdè deliqui.

Ergo verâ penſatâ ratione, nec minimâ ſum dignus conſolatione.

Sed

Sed tu Clemens & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias Bonitatis tuæ, in vása misericordiæ, etiam præter ómne proprium meritum, dignáris consolari servum tuum supra humanum modum.

Tuæ enim consolationes non sunt, sicut humanæ confabulátiones.

2. Quid egi Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem? Ego mihi boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse.

Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibriô & contemptû, nec decet me inter tuos devotos commemorari.

Et licet hoc ægrè audiam, tamen adversum me, pro veritate peccata mea arguam, ut facilius misericordiam tuam meręar impetrare.

Quid dicam reus, & omni confusione plenus? Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum: peccavi Domine, peccavi: miserere mei, ignosce mihi.

Sine me paululùm, ut plangam dolorem meum, antequàm vadam ád terrã tenebrosam. & operam mortis caligine.

Quid tàm maximè à reo & misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, & humiliet se pro delictis suis? In vera contritione & cordis humiliatione, nascitur spes veniæ, recõciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurunt sibi mutuo, in osculo sancto Deus, & pœnitens anima

4 Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi est Domine sacrificium,

um, longè svavius, odorans in conspectu tuo, quam thuris incensum.

Hæc est gratum etiam unguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti: quia cor contritum, & humiliatum nunquam despexisti.

Ibi est locus refugii à facie iræ inimici.

Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliundè contractum est, & inquinatum.

CAP. LIII.

Quòd gratia Dei non miscetur terrena sapientibus.

I. FIli, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, ac consolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere.

Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius, require confabulationem: sed magis ad Deum de-

devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentèm, & puram conscientiam.

Totum mundum nihil æstima: Dei vocationem omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, & n transitoriis pariter delectari.

A notis & à charis oportet elonga i, & ab omni temporali solatio mẽem tenere privatam.

Sic obsecrat B. Apostolus Petrus, ut *anquàm advenas, & peregrinos* in oc mundo se contineant Christi fieles.

2. O quanta fiducia erit morituro: uem nullius rei affectus detinet in nundo.

Sed sic segregatum cor habere ab mnibus, æger necdum cápit ànimus, ec animalis homo, novit interni hoinis libertatem.

Attamen si verè velit esse spiritualis,

alis, opórtet eũ renuntiare tàm remotis quàm propinquis: & à nemine magis cavere, quàm à ſeipſo,

Si temetipſum perfectè viceris, cætera facilius ſubjugabis.

Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare.

Qui enim ſemetipſum ſubjectum tenetur, ſenſualitas rationi, & ratio, hic verè victor eſt ſui, & Dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, òportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, ut evellas & deſtruas occultam inordinatam inclinationem ad teipſum, & ad omne privatum, & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, pænè totum pendet, quidquid radicalite vincendum eſt

Quô devictô & ſubáctô malô, pa magna & tranquillitas erit continuo.

Sed

Sed quia pauci ſibi ipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tẽdunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt.

Qui autem libere mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, ut omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ privato amore concupiſcenter inhæreat.

C A P LIV.

De diverſis motibus naturæ & gratiæ.

I. FIlli, diligenter adverte motus naturæ & gratiæ, quia valdè contrariæ & ſubtiliter moventur & vix niſi à ſpirituali & intimè illuminato homine diſcernuntur.

Omnes quidèm bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt, ideò ſub ſpecie boni multi falluntur.

2 Natura callida eſt, & multos trahit, illa-

illaqueat & decipit, & ſe ſemper pro fine habet Sed gratia ſimpliciter ambulat, & ab omni ſpecie mali declinat, fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit in quo & finaliter requieſcit.

3. Natura invitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe nec ſpontè ſubjugari.

Gratia verò ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propriâ vult libertate fungi: ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari.

4 Natura pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ex álio ſibi proveniat, attendit; Gratia autem, non quid ſibi utilè & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

Na-

Natura libenter honorem & reverentiam accipit, Gratia veró omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

2 Natura confusionem timet & contemptum.

Gratia autem gaudet pro nomine Jesu pati contumeliam.

Natura otium amat & quietem corporalem.

Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa.

Gratia vero simplicibus delectatur, & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo.

Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbîs durioribus exacerbatur; quia thesaurum suum & gaudium in cælo, ubi nil perit, constituit.

4. Natura cupida est. & libentius accipit quam donat, amat propria & privata.

Gratia autem pia est & cõmunis vitat singularia, contentatur paucîs, *beatius dare* judicat *quam accipere.*

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus.

Sed Gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

Natura libenter aliquod solatium

habet

habet externum, in quo delectetur ad sensum.

Sed Gratia in solo Deo quærit consolári, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere potest. sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat; & multùm ponderari sua gesta & dona concupiscit.

Gratia vero nil temporale quærit; nec aliud præmium, quam Deum solum, pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantùm hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

6. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet

potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus.

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit.

Favet magis pauperi, quam diviti: compatitur plus innocenti quã potenti; congaudet veraci, non fallaci.

Exhortatur semper bonos meliora charismata æmulari, & Filio Dei per virtutes assimiliari.

Natura de defectu & molestia cito conqueritur.

Gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant. nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit: non contendit, nec suam sen-

sententiam aliis præfert: sed in omni sensu & intellectu, æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit.

Natura appetit scire secreta, & nova audire: vult exteriùs apparere, & multa per sesus experiri: desiderat agnosci & agere, unde laus & admiratio procedit: sed gratia non curat nova, nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cum nihil novũ & durábile sit super terrã.

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam & ostentationem devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abscondere, & omni re, & in omni scientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere.

Non vult se nec sua prædicare, sed Deum in Donis suis optat be-

nedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia, supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ: quæ hominē de terrenis ad cælestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit.

Quanto igitur natura ampliùs premitur & vincitur, tanto major gratia infunditur, & quotidie novis visitationibus interior homo, secundum imaginem Dei, reformatur.

CAPUT LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ Divinæ

I. DOmine Deus meus, qui me creasti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam, necessariam ad salutem, ut vin-

vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia cordi meo ardenter infusa.

2. Opus est gratiâ tuâ, & magnâ gratiâ ut vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescētia sua.

Nam per primum hominem Adā, lapsa & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ descendit: ut ipsa natura, quæ bona & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quod motus ejus sibi relictus, ad malum & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remansit, est tanquám scintilla quædam latens in cinere.

Hæc est ipsa ratio naturalis circumfusa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falsique distántiam, licet impotens sit adimplere omne qnod approbat, nec pleno jam lumine suæ veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod *condelector legi tuæ secundum interiorem hominem*, sciens mandatum forte, bonum, justum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum

Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quã rationi.

Hinc est, quod *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio.* Hinc

Hinc sæpe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio & deficio.

Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video.

Sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O quam maxime est mihi necassaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum.

Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia.

O verè cælestis gratia; sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil in-

genium vel eloquentia, valent apud te Domine ſine gratia.

Nam dona naturæ bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio; qua inſigniti, digni habentur vitâ æternâ.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio, aliquid æſtimētur ſine ea.

Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. (*Cor* 1,)

5 O beatiſſima gratia quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis, & divitem multis bonis, humilem corde reddis.

Veni, deſcende ad me, reple me mane conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea.

Obſe-

Obſecro Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ deſiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus tribulationibûs multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipſa fortitudo mea, ipſa, conſilium confert & auxilium.

Cunctis hoſtibus potentior eſt & ſapientior univerſis ſapientibûs.

6. Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtipes inutilis ad ejiciendum?

Tua ergo me, Domine, gratia ſemper & præveniat & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet

eſſe

esse intentum, per Iesum Christũ filium tuum Amen.

CAPUT LVI.

Quod nos ipsos abnegare & Christum imitari debemus per crucem,

I. D. FIli, quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interius relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea sine contradictione & querela.

Sequere me: Ego sum via, veritas, & vita, Sine via non itur; sine veritate non cognoscitur? sine vita non vivitur. Ego sum via, quã sequi debes; veritas, cui credere debes: vita, quam sperare debes.

Ego sum via inviolabilis, veritas Infallibilis, vita interminabilis.

Ego

Ego ſum vita rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam

2 *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata* (*Math.* 19.)

Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi.

Si vis perfectus eſſe, vende omnia (*Ibid.*)

Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. *Lucæ.* 9.

Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim ſerui crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

3. S. Domine Jeſu, quia arcta erat vita tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari.

Non enim major eſt ſervus domino ſuo, nec diſcipulus ſupra magiſtrum.

Exerceatur ſervus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera.

Quidquid extra eam lego, vel áudio, non me recreat, nec delectat plenè.

4. D. Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia, beatus eris, ſi feceris ea.

Qui habet mandata mea, & ſervat ea, ipſe eſt qui diligit me: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum: & faciam eum conſedere mecum in regno Patris mei,

5. S. Domine Iesu, ſicut dixiſti & promiſiſti, ſic utique fiat, & mihi promereri contingat. Su-

Suscepi, suscepi de mánu tuá crucem, portabo, & portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

Verè vita boni monáchi crux est, sed dux paradisi.

Inceptum est, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eja fratres, pergamus simul, Iesus erit nobiscum.

Propter Iesum suscepimus hanc crucem: propter Iesum perseveremus in cruce.

Erit adjutor noster, qui est dux noster, & præcessor.

En, Rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat terrores, simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce.

CAP.

CAP. LVII.

Quòd homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.

I. D. FIli, magis placent mihi patientia & humilitas in adversis, quàm multa consolatio & devotio in prosperis.

Ut quid te contristat parvum factum contra te dictum.

Si amplius fuisset, commoveri non debuisses.

Sed nunc permitte transire: non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris.

Satis virilis es quam diu nihil obviat adversi.

Bene etiam consulis, & alios nôsti roborare verbis: sed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpius experiris in mo-

dicis objectis: tamen pro salute tua ista fiunt, cum hæc & similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti, ex corde: & si te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minus libenter audis, & indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur.

Cito conquiescet commotio excitata & dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus: & solitò amplius consolari, si confisus fueris mihi, & devotè invocaveris.

Animæquies esto, & ad majorem sustinentiam accingere.

Non

Non est totum frustratum, si te sæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus.

Quomodo tu posses semper eodem statu virtutis permanere, quã do hoc defuit Angelo in cælo, & primo homini in paradiso.

Ego sum qui mærentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem ad meam proveho divinitatem.

4. *S.* Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares sanctis sermonibûs.

Dummodo tandem ad portum salutis perveniam, quid curæ est, quæ & quanta passus fuero.

Da

Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum.

CAP. LVIII.

De altioribus rebus & occultis judiciis Dei non scrutandis.

I. FIli, caveas disputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis. cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur: cur etiám iste tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.]

Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad investigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel disputatio.

Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: *Justus es Domine & rectum judicium tuum* Et

Et illud, *Judicia Domini vera justificata in semetipsa,*

Judicia mea metuenda sunt, non discutienda, quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno cælorum.

Tália generant sæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ, & dissensiones, dum iste illum Sanctum, & alius alium conatur superbè præferre.

Talia autem velle scire & investigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos, vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius quã divino.

Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiám, ego præſtiti gloriam.

Ego novi ſingulorum merita, ego præveni eos in benedictioni bus dulcedinis meæ.

Ego præſcivi dilectos ante ſæcula; ego eos elegi de mundo non ipſi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam. ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4 Ego primum & novisſimum agnoſco, ego omnes inæſtimabili dilectione amplector.

Ego laudandus ſum in omnibus ſanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſe magnificavi & prædeſtinavi, ſine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contemſperit, nec magnum honorat: *quia puſillum & magnum ego feci.*

Et qui derogat alicui *S*anctorum derogat & mihi & cæteris omnibus in regno cælorum.

Omnes unum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius eſt) me, quàm ſe & ſua merita, diligunt.

Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei perguut, in quo & fruitivè quieſcunt. Ni-

Nihil eſt, quod eos avertere poſſit aut deprimere quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis eſt ignorantia; eorum maxime, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, & humana amicitia ad hos, vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cæleſtibus imaginantur.

Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & illuminati viri per revelationem supernã ſpeculantur.

7. Cave ergo, fili, de iſtis curioſe tractare, quæ tuam ſcientiám excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio Sanctior eſſet; vel major haberetur in regno cælorum: quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cogitatione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exſurgeret.

Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quàm longe à perfectione Sanctorum diſtat, quamvis qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat.

Melius eſt Sanctos devotis precibus & lacrymis exoráre, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implora-

implorare; quam eorum secreta vána inquisitione perscrutari.

8 Illi bene & optimè contentantur, si homines scirent contentari & vaniloquia sua compescere Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis adscribunt, sed totum mihi; quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donavi

Tanto amore divinitatis & gaudio supereffluenti replentur; ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis

Omnes Sancti, quantó altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis & mihi viciniores & dilectiores existunt

Ideoque habes scriptum, quia *mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram*

Agno, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.

2. Multi quærunt, quis major sit in regno Dei: qui ignorant, an cùm minimis erunt digni computari.

Magnum est, vel minimum esse in cælo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. *Isaiæ* 65.

Cum enim quærerent discipuli, quis major esset in regno cælorũ; tale audierunt responsum.

Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum. Quicunque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic major est in regno cælorũ. (*Matt:* 18]

16 Væ eis, qui cum parvulis humi-

miliare se sponte dedignantur. quoniam humilis janua regni cælestis eos non admittit intrare.

Væ etiam *divitibus qui habent hic consolationes suas*: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei ipsi stabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles & exultare pauperes, quia vestrum est régnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

CAPUT. LIX

Quod omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda

I. DOmine quæ est fiducia mea quam in hac vita habeo? aut quòd majus solatium meum ex omnibus apparentibus sub cælo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus!

Ubi mihi bene fuit, sine te? aut quãdo male esse potuit, præsente te?

Malo pauper esse propter te, quàm dives sine te.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quàm sine te cælum possidere. Ubi tu ibi cælum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es

Tu mihi in desiderio es: & ideo post te gemere, clamare, & exorare necesse est.

In nullo denique possum plene confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportuniùs, nisi in te solo Deo.

Tu es spes mea, tu fiducia mea, tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam & profectum meum solummodo prætendis & omnia in bonum mihi convertis

Etiamsi variis tentationibus & adversitatibus exponas; hoc totum

ad

ad utilitatem meam ordinatur, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti;

In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quàm si cælestibûs consolationibûs me repleres

3. In te ergo, Domine Deus pono totam spem meam & refugium: in te omnem tribulationem & angustiam meam constituo; quia totum infirmum & instabile invenio; quidquid extra te conspicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes consiliarii responsum utile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus & amænus contutari: si tu ipse non assistas, juves, confortes, cosoleris, instruas, & custodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse, & felicitatem habendam te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate cōferunt.

Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te super omnia sperare fortissimum solatium servorum tuorum.

Ad te sunt oculi mei, in te confido Deus meus misericordiarum Pater.

Benedic & sanctifica animam meam benedictione cælesti, ut fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majestatis offendat.

Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum tuarum, respice in me & exaudi orationem pauperis servi

tui

tui longe exulantis in regione umbræ mortis.

Protege & conserva animam servuli, inter tot discrimina vitæ corruptibilis; ac comitante grátia tuâ dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis; Amen.

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER QUARTUS.
De Sacramento Altaris.

Devota exhortatio ad Sacram Communionem.

VOX CHRISTI

VEnite ad me omnes, qui labôratis, & onerati estis, & ego reficiam vos dicit Dominus.

Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita.

Accipite & comedite: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam cõmemorationem.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.

CAPUT I.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.

VOX DISCIPULI

I. HÆc sunt verba tua Christe, veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata nec uno in loco conscripta.

Quia ergo tua sunt, & vera, gratanter mihi & fideliter cuncta sunt accipienda.

Tua sunt, & tu ea protulisti: & mea

mea quoque sunt, quia pro salute mea ea edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut arctius inserantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis.

Sed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia.

Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2 Jubes, ut fiducialiter ad te accedā si tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam & gloriam.

Venite inquis, *ad me omnes qui laboratis & onerati estis & ego reficiam vos.*

O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu Domine

Deus meus egenum & pauperem invitás ad communionem tui sanctissimi Corporis.

Sed quis ego sum Domine, ut ad te præsumam accedere Ecce cœli cælorum te non capiunt, & tu dicis, *Venite ad me omnes.*

3. Quid sibi vult ista piissima dignatio; & tam amicabilis invitatio? quomodo audebo venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possum præsumere; Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpiùs offendi benignissimam faciem tuam? Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt Sancti & justi, & tu dicis: *Venite ad me omnes*

Nisi tu Domine hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu juberes; quis accedere attentaret Ecce Noé vir justus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum pau-

cis

cis salvaretur: & ego quomodo me potero unâ horà præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam;

4. Moyses famulus tuus magnus & specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam mundissimo vestivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret, & ego putrida creatura audebo te conditorem legis. ac vitæ datorem tam facile suscipere? Salomon sapientissimus Regum Israël, templum magnificum septem annis in laudem nominis tui ædificavit; & octo diebus festum dedicationis ejus celebravit, mille hostias pacificas obtulit: & arcam fœderis in clangore buccinæ & jubilo in locum sibi præparatum solenniter collocavit: Et ego infelix & pauperrimus hominum quomodo te in domum meã

in-

introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam? & utinam vel semel dignè ferè mediã.

5. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi, agere studuerunt! Heu, quam pusillum est quod ago, quàm breve expleo tempus, cum me ad communicandum dispono! Raro totus collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus.

Et certè in tua salutari Deitatis præsentia nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelũ, sed Angelorum Dominum suscepturus sum hospitiô.

6. Est tamen valde magna distantia, inter arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimum Corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa sacrificia futurorum præfigurativa, & veram

tui

tui Corporis hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivā.

Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco præsentiam? Cur non majori me præparo sollicitudine ad tua sancta sumenda quādo illi antiqui Sancti Patriarchæ, & Prophetæ, Reges quoq; & Principes, cum universo populo, tantum devotionis demonstrarunt affectū erga cultum divinum!

7 Saltavit devotissimus Rex David coram arca *Dei* totis viribus; recolens beneficia olim indulta patribus fecit diversi generis organa, psalmos edidit, & cantari instituit cum lætitia, cecinit & ipse frequenter in cithara, Spiritus Sancti afflatus gratiâ docuit populum Israël toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & prædicare.

Si tanta agebatur tunc devotio,

ac

ac divinæ laudis exſtitit recordatio coram arca teſtamenti quanta nunc mihi & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reverentia & devotio in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi Corporis Chriſti?

8. Currunt multi ád diverſa loca pro viſitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum.

Et ecce, tu præſens es hic apud me in altari Deus meus, Sanctus Sanctorum, creator omnium, & Dominus Angelorum.

Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & novitas inviſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maxime ubi eſt tam levis ſine vera contritione diſcurſus.

Hic

Hic autem in Sacramenro altaris, totus præſens es.

Deus meus, homo Chriſtus JESUS ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus quotieſcunque fueris dignè ac devotè ſuſceptus.

Ad iſtud verò non trahit levitas aliqua, nec curioſitas aut ſenſualitas ſed firma fides, devota ſpes, & ſincera charitas.

9. O inviſibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiscum, quam ſuaviter & gratioſè cum electis tuis diſponis; quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis! Hoc namq; omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum.

Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationẽ diſponunt ex hoc digniſſimo Sacra-

men-

mento magnam devotionis gratiam & virtutis amorem frequenter recipiunt.

10 O admirabilis & abſcondita gratia Sacramenti, quam norunt autem Chriſti fideles! infideles autem & peccatis ſervientes, experiri non poſſunt.

In hoc *S*acramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata redit pulchritudo.

Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis non tantum mens, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valdè & miſerendum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quod non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in quo tota ſpes ſal-

van-

vandorum consistit, & meritum.

Ipse enim est sanctificatio nostra & redemptio: ipse consolatio viatorum & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod cælum lætificat & mundum conservat universum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani: tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere.

11. Si enim hoc Sanctissimum Sacramentum, in uno tantum celebraretur loco, & ab uno tantum consecraretur sacerdote mũdo, quantô putás desideriô ad illum, locum & ad talem Dei sacerdotem, homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent? Nunc autem

tem multi facti sunt sacerdotes & in multis locis offertur Christus, ut tanto major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latius est sacra communio diffusa per orbem.

Gratias tibi JESU, bone Pastor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioso corpore & sangvine tuo reficere. & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.*

CAPUT II.

Quod magna bonitas & charitas DEI in Sacramento homini exhibètur.

VOX DISCIPULI.

SUper bonitate tua: & magna misericordia tua Domine confisus, accedo æger ad Salvatorem: esuriens

ens, & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium consolatorē.

Sed undè hoc mihi, ut venias ad me.

Quid ego sum, ut præstes mihi teipsum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti servum tuum & scis quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipsum enim hoc facis & non propter mea merita, ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendatur.

Quia

Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri jussisti, placet & mihi dignatio tua, & utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime & benignissime JESU, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude pro susceptione sacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens, invenitur!

Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè suscipere desidero.

Quid cogitabo meliùs & salubriùs, nisi meipsum totaliter humiliando corám te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me?

3. Laudo te Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & sub-

jicio tibi, in profundũ vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus sanctorum, & ego sordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cælestem cibũ, & *panem Angelorum* ad manducandum: non alium sane, quàm teipsum, *panem vivum qui de cælo descendisti, & das vitam mundo.*

4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit, quam magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur.

O quam salutare, & utile consilium tuum, cum istud instituisti! quàm suave & jucundum convivium, cum teipsum in cibum donasti.

O quam admirabilis operatio tua Do-

Domine! quàm potens virtus tua. Dixisti enim, & facta sunt omnia & hoc factum est, quod ipse jussisti.

5 Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu Domine Deus meus verus Deus & homo sub modica specie panis & vini *integer* contineris, & sine consumptione à sumente manducaris.

Tu Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis, conserva cor meum & corpus immaculatum ut lætâ & purâ conscientiâ sæpiùs tua valeam celebrare mysteria, & ad meam perpetuam áccipere salutem, quæ ad tuum præcipue honorem, & memoriale perenne sanxisti & instituisti.

6. Lætare ánima mea, & gratías age Deo pro tam nobili munere & sola-

solatio singulari, in hac lachrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties mysterium recolis, & Christi Corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus ágis & particeps omnium meritorum Christi efficeris.

Charitas etenim Christi nunquã minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur.

Ideo nova semper mentis renovatione ad hæc disponere te debes, & magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare:

Ita magnum, novum, & iucundum tibi videri debet, cum celebrás, aut Missam audis: ac si eodem die Christus primum in uterum Virginis descẽdens, homo factus esset, aut in cruce pendens pro salute hominum pateretur & moreretur.

CAP.

CAPUT III.

Quod utile sit sæpe communicare.

VOX DISCIPULI

1. ECce ego ad te venio Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo & lætificer in convivio sancto tuo, quod parâsti in dulcedine tua pauperi Deus.

Ecce in te est totum, quod desiderare possum & debeo; tu salus mea & redemptio spes & fortitudo, decus & gloria.

Lætifica ergo hodie *animam servi tui, quoniam ad te* Domine Jesu *animam meam levavi.*

Desidero te nunc devotè ac reverenter suscipere, cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear a te benedici ac inter filios Abrahæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupiscit, cor meum tecum uniri desiderat.

2.

2. Trade te mihi, & sufficit. Nam præter te nulla consolatio valet.

Sine te esse nequeo: & sine visitatione tua vivere non valeo.

Ideoq; oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meæ recipere: ne forte deficiam in via, si fuero cælesti fraudatus alimonia.

Sic enim tu misericordissime Jesu, prædicans populis, & varios curans, aliquando dixisti. *Nolo eos jejunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via.*

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti.

Tu es enim suávis refectio ánimæ: & qui te digne manducaverit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ.

Necessarium quidem mihi est, qui tàm sæpè labor & pecco, tam citò torpesco & deficio; ut per fre-

quentes orationes & confessiones, ac sacram Corporis tui perceptionem me renovem, mundem, & accendam: ne forte diutius abstinendo, à sancto proposito deficiam.

3. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua; & nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad peiora.

Retrahit ergo sancta Communio à malo, confortat in bono.

Si enim modo, tam sæpe negligens sum, & tepidus, quándo communico, aut celebro; quid fieret, si medelam non sumerem, & tam grande juvamen non quærerem?

Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrandum bene dispositus; dabo tamen operam còngruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc est una principalis fidelis

delis animæ consolatio, quàmdiu peregrinatur à te in mortali corpore, ut sæpius memor Dei sui, dilectũ suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd tu Domine Deus, Creator & vivificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate ejus impinguare esuriem.

O felix mens, & beata anima; quæ te Dominum Deum suum meretur devotè suscipere, & in tua susceptione spirituali gaudió repleri!

O quàm magnum suscipit Dominum, quàm dilectum inducit hospitem, quàm jucundum recipit amicum, quàm speciosum, & nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum!

Sileant à facie tua (dulcissimme dilecte meus) cælum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniã quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapiẽtiæ non est numerus.

CAPUT IV.

Quod multa bona præstantur devote communicantibus

VOX DISCIPULI.

I. DOmine Deus meus, præveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere.

Excita cor meum in te, & à gravi torpore erue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tanquam in fonte, plenariè latet.

Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora.

Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare & capere?

2. Domine, in simplicitate cordis mei, in bona, firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe ac reverentia accedo: & vere credo, quia tu præsens es hic in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te suscipiam & meipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam: ut totus in te liquefiam & amore perfluam, atque de nulla aliena consolatione amplius me intromittam.

Est enim hoc altissimum & dignissimum Sacramentum, salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curántur, passiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignescit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc sæpius largiris in Sacramento dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis internæ. Nam

Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis atque novâ quadam gratiâ eos intus recreás & illustras: ut qui anxii primum, & sine affectione se ante Communionem senserant; postea refecti cibo potuque cælesti, in melius se mutatos inveniant.

Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscánt, & patienter experiantur, quātum infirmitatis ex seipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur.

Quia ex semetipsis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes alacres, & devoti esse merentur.

Quis enim ad fontem svavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat?

Aus

Aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es semper plenus & superabundans, ignis jugiter ardens, & nunquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cælestis fistulæ, ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam, & non penitus exarescam.

Et si necdum totus cælestis & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, esse possum: conabor tamen devotioni insistere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquirã.

Quidquid autem mihi deest, Jesu

su bone Salvator Sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis. & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibûs inquietor, multis malis passionibus implicor, & premor: & non est, qui adjuvet, non est, qui liberet, & salvum faciat, nisi tu Domine Deus Salvator meus, cui committo me & omnia mea, ut me custodias & perducas in vitam æternam.

Suscipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sangvinem in cibum & potum mihi parâsti.

Præsta Domine Deus salutaris meus, ut cùm frequentatione my-

ſterii tui, creſcat meæ devotionis affectus.

CAPUT V.

De dignitate Sacramenti & ſtatu Sacerdotali.

VOX DILECTI.

I. SI haberes Angelicam puritatē & ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem, non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo conſecret, & tractet Chriſti Sacramentum, & ſumat in cibum panem Angelorum.

Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum.

Soli namque Sacerdotes ritè in Eccleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & Corpus Chriſti conſecrandi.

Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per jussionem & institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est auctor & invisibilis operátor, cui subest omne, quod voluerit, & paret omne quod jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deò omnipotenti, in hoc excellentissimo Sacramento, quâm proprio sensui, aut alicui signo visibili.

Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus est accedendum.

Attende tibi, & vide, cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manûs Episcopi.

Ecce Sacerdos factus es, & ad celebrandum consecratus; vide nunc ut fideliter & devotè, in suo tempore Deo sacrificium offeras, & teipsum irreprehensibilem exhibeas.

Non alleviâsti onus tuum, arcti-

ori

ori jam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem sanctitatis.

Sacerdos omnibûs virtutibûs debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

Ejus conversatio non cum popularibus & communibus hominum viis, sed cum Angelis in cælò, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacrîs vestibûs indutus, Christi vices gerit, ut Deum pro se, & pro omni populo suppliciter & humiliter roget.

Habet ante se & retro Dominicæ crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret. An-

Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat: post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat.

Nec ab oratione & oblatione sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat! Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præstat: & sese omnium bonorum participem efficit.

CAPUT. VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

VOX DISCIPULI.

I. CUm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penso, valde contremisco, & in meipso confundor.

Si enim non accedo, viam fugio,

&

& si indigne me ingessero, offensam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, sacræ Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum & divinum sacrificium.

CAPUT. VII.

De discussione propriæ conscientiæ & emendationis proposito.

VOX DILECTI

1. SUper omnia, cum summa humilitate cordis, & supplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacra-

cramentum celebrandum, tractandum & sumendum, oportet Dei áccedere Sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo vera contritione & humili confessione, eam munda & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat.

Habe displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas, & gemas.

Et si tempus patiatur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce & dole, quod adhuc tã carnalis sis & mundanus; tam immortificatus à passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus.

Tam incustoditus in sensibus exterioribus: tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus, Tam

Tàm multum inclinatus ad exteriora tàm negligens ad interiora:

Tàm levis ad risum, & dissolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem.

Tàm promptus ad laxiora, & carnis commoda: tam segnis ad rigorem & fervorem:

Tàm curiosus ad nova audienda, & pulchra intuenda: tam remissus ad humilia & abjecta amplectenda.

Tàm cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum

Tàm inconsideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo.

Tàm incompositus in moribus: tam importunus in actibus,

Tam effusus super cibum: tam surdus ad Dei verbum.

Tàm velox ad quietem; tam tardus ad laborem.

Tam

Tàm vigilans ad fabulas: tam somnolentus ad vigilias sacras.

Tam festinus ad fidem: tam vagus ad attendendum.

Tàm negligens in Horis persolvendis: tam tepidus in celebrando: & tam aridus in communicando,

Tam citò distractus: tam raro plenè tibi recollectus.

Tam subitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius displicentiam.

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum.

Tam lætus ad prospera: tam debilis in adversis.

Sæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His & aliis defectibûs tuis, cum dolore & magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratîs, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi. De-

Deinde cum plena resignatione, & integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum: corpus tuum scilicet & animã mihi fideliter committendo.

Quatenus & sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior, & satisfactio major pro peccatis diluendis, quàm seipsum purè & integrè, cum oblatione Corporis Christi, in Missa & in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in se est & verè pœnituerit: quotiescunque pro venia & gratia accesserit. *Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat, quoniam pec-*

ca-

catorum suorum non recordabor amplius ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAPUT VIII.

De oblatione Christi in cruce, & propria reſignatione.

VOX DILECTI

I. SIcut ego meipſum, expanſis in cruce manibûs, & nudo corpore, pro peccátis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſiret, ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram & ſanctam quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre,

Quid magis â te requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quidquid præter teipſum das, nil curo: quia non quæro datúm tuum, ſed te.

2.

2. Sicut non sufficeret tibi, omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce ego me totum obtuli Pátri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, ut totus tui essem, & tu meus permaneres.

Si autem in teipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, ' si libertatem consequi vis & gratiam.

Ideò enim tam pauci illuminati & liberi intus efficiuntur, quia seipsos ex toto abnegare nesciunt.

Est firma sententia mea: *Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus*, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CA-

CAPUT. IX.

Quod nos, & omnia nostra, DEO debemus offerre, & pro omnibus orare.

VOX DISCIPULI,

1, DOmine, omnia tua sunt, quæ in cælo sunt, & quæ in terra. Desidero meipsum tibi in spontaneam oblationem offerre & tuus perpetuò permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero meipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium & in sacrificium laudis perpetuæ.

Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis, quam tibi hodie in præsentia Angelorum invisibiliter assistentium offero, ut sit pro me & pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commisi

misi corâm te & sanctis Angelis tuis à die quo primum peccare potui, usq; ad horam hanc super placabili altari tuo: ut tu omnia pariter & incendas & comburas igne charitatis tuæ, deleas universas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meam ab omni delicto emundes, & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea, confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maxime displicent, nolo ea unquam ampli-

plius perpetrare: ſed pro eis doleo, & dolebo, quamdiu vixero, paratus pænitentiam agere, pro poſſe ſatisfacere.

Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum ſalva animam meam, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti.

Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis.

Age mecum ſecundum bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca & imperfecta; ut tu ea emendes & ſanctifices, ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem me pigrum & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi, vel aliis propter amorem tuum benefecerunt, & qui orationes & Missas pro se suisq, omnibus dici à me desideraverunt, & petierunt, sivè in carne adhuc vivant; sivè jam seculo defuncti sunt: omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem â pænis advenire sentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas persolvant.

6. Offero etiam tibi preces, & hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquò læserunt, contristaverunt, áut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intu-

tulerunt: pro hîs quoq; omnibus, quos aliquando contriſtavi. conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter, vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones.

Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram, & diſceptationem, & quid quid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miſerere, miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus, & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratiâ tuâ perfrui, & ad vitam proficiamus æternam: Amen.

CAPUT X.

Quod Sacra Communio de facili non eſt relinquenda.

VOX DILECTI,

I. FRequenter recurrendum eſt ad

fontem gratiæ, & divinæ misericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis, quatenus à passionibus tu is & vitiis curari valeas, & contra universas tentationes, & fallacias diaboli fortior, atque vigilantior effici merearis.

Inimicus sciens fructum & remedium maximum in sacra communione positum, omni modo & occasione nititur fideles & devotos, quātū prævalet, retrahere & impedire.

2 Cum enim quidam Sacræ Cōmunioni se aptare disponunt, pejores Satanæ immissiones patiuntur: Ipse nequam spiritus (ut in Job scribitur) venit inter filios Dei, ut solitâ illos nequitiâ suâ perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat vel fidem impugnando auferat; si fortè aut omninò Commu-

nionem relinquant, aut cum tepore accedant

Sed non est quidquam curandum de versutiis & phantesiis illius, quantumlibet turpibus & horridis, sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda.

Contemnendus est miser, & deridendus nec propter insultus & commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda Communio.

3. Sæpe etiam impedit nimia solicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda.

Age secundum consilium sapientum, & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne

dimittas Communionem: sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge.

Si verò tu aliquem offendisti veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Cōmunionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum; festina accipere remedium, & senties melius, quàm si diu distuleris.

Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet: & sic diù posses à Communione impediri, & magis ineptus fieri.

Quanto citiùs vales, à præsenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diù anxiari, diù cum turbatione transire; & ob quotidiana obstacula, se à divinis sequestrare

Imò plurimùm nocet, diù Commu-

munionem differre, nam & gravem torporem consuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi & dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, Communionem sacram idcirco differri, cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem & debilem devotionem habēt, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt. Quam felix ille & Deo acceptus habetur, qui sic vivit, & in tali puritate conscienam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus, & bene affectatus esset, si ei liceret, & sinè nota agere posset. Si quis interdum abstinet humilitatis gratiâ, aut legitima impediente cáusa, laudandus est de reverentia.

Si autem torpor obrepserit sei-

plū excitare debet, & facere, quod in se est, & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate quam specialiter respicit.

6. Dum verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionē communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti.

Potest enim quilibet devotus omni die, & omni hora ad spiritualem Christi Communionem sálubriter & sine prohibitione accedere: & tamen certis diebus & statuto tempore, Corpus sui Redemptoris cum affectuosá reverentia Sacramentaliter debet suscipere & magis laudem Dei & honorem prætendere, quam suam consolationem quærere.

Nam toties mysticè communicát, & invisibiliter reficitur, quoties Incarnationis Christi mysterium passi-

sionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter se non præparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, sæpius imparatus erit.

Beatus qui se Domino in holocaustum offert, quoties celebrat, aut communicat.

Non sis in celebando nimis prolixus, aut festinus, sed serva bonum communem modum, cum quibus vivis.

Non debes aliis generare molestiam, & tædium, sed communem servare viam secundùm majorum institutionem, & potius aliorum servire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

CAPUT XI.

Quòd Corpus Christi & sacra Scriptura maxime sint animæ fideli necessaria.

VOX DISCIPULI.

I. O Dulcissime Domine Jesu, quãta est dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo! ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus ejus super omnia desideria cordis ejus desiderabilis.

Et mihi quidem dulcè foret, in præsentia tua ex intimo affectu lachrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymîs irrigare.

Sed ubi est hæc devotio? ubi lachrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet & ex gaudio flere.

Habeo enim te in Sacramento verè præsentem, quamvis aliena specie occultatum

2. Nam in propria & divina cla-

claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſſent: ſed neq; totus mũdus in fulgore gloriæ majeſtatis tuæ ſubſiſteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ cõſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis.

Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cælo, ſed ego adhuc interim in fide: illi autem in ſpecie & ſine velamine.

Me oportet contentum eſſe lumine veræ fidei & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cùm autem venerit, quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum; quia beati in gloria cæleſti non egent medicamine Sacramentali, gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes, & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transfor-

mati, gustant Verbum Dei caro factum, sicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3 Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet spirituale solatium; quia quamdiu Dominum meum apertè in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio & audio!

Testis es tu mihi Deus: quòd nulla me res potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari.

Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate.

Ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & me ipsum in omni desiderio tibi submittam.

Nam & Sancti tui Domine, qui tecum jam in regno cælorum exul-

tant

tant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant.

Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero; quò illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide, exemplîs confortatus Sanctorum

Habebo etiam libros sanctos pro solatio, & vitæ speculo, atq; super hæc omnia Sanctissimum Corpus tuum, pro singulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus duobûs me egere fateor, cibo scilicet & lumine,

Dedisti itaque mihi infirmo sa-

crum

crum Corpus tuum, ad refectionem mentis & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis verbum tuum.

Sine his duobus bene vivere non possem, nam verbum Dei, lux animæ meæ, & Sacramentum tuum panis vitæ.

Hæc possunt enim dici mensæ duæ, hinc & inde in gazophylacio Sanctæ Ecclesiæ positæ.

Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est Corpus Christi pretiosum: altera est divinæ legis, continens doctrinam sanctã, erudiens fidem rectam & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt sancta sanctorũ perducens.

Gratias tibi Domine Jesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas & Apostolos, aliosq; Doctores ministrasti.

5. Gratias Tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum Corpus & Sanguinem proposuisti manducandum lætificans omnes fideles convivio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciæ paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6, O quàm magnum, & honorabile est, officium *Sacerdotum* quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibûs tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare. O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum, quàm sanctum corpus; quàm immaculatum cor erit *Sacerdotis*, ad quem toties ingreditur auctor puritatis! Ex ore

Sacer-

Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit Sacramentum!

7. Oculi ejus simplices & pudici, qui Christi Corpus solent intueri.

Manus puræ & in cælum elevatæ, quæ Creatorem cæli & terræ solent contrectare.

Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: Sancti estote, quoniam ego Sanctus sum Dominus Deus vester.

8. Adjuvet nos gratia tua, Omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale suscipimus, dignè ac devotè tibi in omni puritate & conscientia bonâ famulari valeamus.

Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conversari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala quæ gessimus; & in spiritu humilitatis ac bonæ voluntatis

pro-

proposito, tibi ferventiùs de cætero deservire.

CAPUT XII.

Quod magnâ diligentiâ suâ debeat communicaturus Christo se præparare

VOX DILECTI

I. EGo sum puritatis amator, & dator omnis sanctitátis.

Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ.

Para mihi cænaculum grande stratum, & faciam apud te Pascha cum discipulis meis.

Si vis, ut veniam, expurga vetus fermentum; & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum sæculum, & omnẽ vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans suo dilecto

cto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere; acſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando.

Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu áccipe Corpus dilecti *Domini* Dei tui, dignantis ad te venire:

Ego

Ego ſum qui vocavi: ego juſſi fieri, ego ſupplebo, quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cum gratiã devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum.

Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa, nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio

Tu venis, ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor

tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem ut non solum te præpares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te solicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia pòst exigitur, quàm devota præparatio prius. Nam bona postmodum custodia, optima iterum est præparatio ad majorem gratiam consequendam.

Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave à multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo: ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

Ego sum cui te totum dare debes, ita ut jam ultra non in te, sed in me, absque omni solicitudine vivas.

CA-

CAPUT XIII.

Quod toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.

VOX DISCIPULI

QVis mihi det Domine, ut inveniam te solum; & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea; & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat, vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari.

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magisque per ſacram Communionem cæleſtia & æterna ſapere diſcam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu

Tu in me, & ego in te, & sic nos pariter in unum manere concede.

2. Vere tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibûs diebûs vitæ suæ.

Verè tu pacificus meus, in quo pax summa, & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miseria.

Verè tu es Deus absconditus, & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus & simplicibus sermo tuus.

O quam suavis est Domine spiritus tuus, qui ut dulcedinẽ tuam in filios demonstrares: pane suavissimo, de cælo descendente illos reficere dignaris.

Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropin-

quan-

quantes sibi, sicut tu Deus noster ades universis fidelibus tuis, quibus ob quotidianum solatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3 Quæ est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs Christiana?

Aut quæ creatura sub cælo tam dilecta? ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immensus homini singulariter impensus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia?

Non est aliud quod gratius donare queam quàm ,ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intime conjungam

Tunc exultabunt omnia interiora mea cum perfectè fuerit unita Deo anima mea. Tunc

Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter esse tecum.

Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

CAPUT XIV.

De quorundam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.

VOX DISCIPULI

I. O *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te!* Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc sæpius in me ipso confundor & erubesco, quod ad altare tuum, & sacræ Communionis mensam, tam tepidè & frigidè accedo.

Quod

Quod ita aridus, & sine affectione cordis maneo, quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere.

Sed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare, nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni jucunditate & spirituali aviditate accepissent.

2. O vera, ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ!

Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet

ie

in eis, de Jesu ambulante cum eis.

Longe est à me sæpe talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor:

Esto mihi propitius Jesu bone, dulcis & benigne; concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra Communione sentire; ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tua proficiat; & charitas semel perfectè accensa, & cæleste manna experta, nunquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare & in spiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementissime visitare.

Etenim licet tantô desideriô tam specialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratiá tua, illius

ma-

magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans & desiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

CAPUT XV.

Quod gratia devotionis humilitate & sui ipsius abnegatione acquiritur.

VOX DILECTI

I. OPortet te devotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter, & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter cōservare, studiose cū ea operari, ac Deo terminum & modū supernæ visitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipuè te debes, cum parum aut nihil devotionis interiùs sentis: sed non nimium deijci, nec inordinatè contristari.

Dat sæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore; dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper cito gratia daretur, & pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile.

Propterea in bona spe, & humili patientia, expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occultè tollitur:

Modicum quandoque est, quod gratiam impedit, & abscondit; si tamen modicum, & non potius grande dici debeat; quod tantum bonum prohibet.

Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, & perfectè, viceris, erit quod petîsti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud

illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita bene ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quisquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit, ſeque ab omni inordinato amore ſeu diſplicentia cujuslibet rei creatæ, evacuârit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit.

Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis ſibi per contemptum ſui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copioſiús intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit & affluet & mi-

rabitur & dilatabitur cor ejus in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo Sacram Eucharistiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem & consolationem, sed super omnem devotionem, & consolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAPUT. XVI.

Quod necessitates nostras Christo aperire, & eius gratiam postulare debemus.

VOX DISCIPULI.

I. O Dulcissime atque amantissime, Domine, quem nunc devotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, & necessitatem, quam pa-

patior; in quantis malis & vitiis jaceo, quàm ſæpe ſum gravatus, tentatus, turbatus & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevatione te deprecor

Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adjuvare.

Tu ſcis, quibûs bonîs indigeo præ omnibus, & quâm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans.

Reſice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tuis illumina cæcitarem meam claritate præſentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam: omnia infima &

creata in contemptum & oblivionē.

Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari ſuper terrā.

Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum, quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus, & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, ſi totus ex Te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cum tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens; amor corda puri-

ficans,

ficans, & intellectum illuminans.

CAPUT XVII.

De ardenti amore & vehementi affectu suscipiendi Christum.

VOX DISCIPULI.

I. CUm summa devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, desidero te Domine suscipere, quemadmodũ multi Sancti & devotæ personæ in communicando, te desideraverunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt, & in ardentissima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum; felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, & dignissima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit, & sentire potuit.

2. Et licèt indignus sum omnia

illa

illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem. Sed & quæcunque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi cum ſumma veneratione & intimo fervore, præbeo, & offero.

Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſſimè immolare.

Domine Deus meus, Creator meus & Redemptor meus. cum tali affectu, reverentia, laude, & honore, cum tali gratitudine, dignitate, & amore, cum tali fide, ſpe, & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit Sanctiſſima Mater tua, glorioſa Virgo MARIA, quando Angelo, evangelizanti ſibi Incarnationis myſterium

ac devotè respondit: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum.*

3. Et sicut beatus Præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum, Joannes Baptista, in præsentia tua lætabundus exultavit in gaudio *Spiritûs* Sancti, dum adhuc maternîs clauderetur visceribûs: & postmodum cernens inter homines Jesum ambulantem, valde se humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudiô gaudet propter vocem sponsi.* Sic & ego. magnîs & sacrîs desideriîs opto inflammari & tibi ex toto corde me ipsum præsentare.

Undè & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernaturales & cælicas visiones, tibi effero, & exhibeo, cum omnibus virtuti-

bus, & laudibus, ab omni creatura in cælo & in terra celebratis, & celebrandos pro me, omnibus mihi in oratione commendatis, quatenùs ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis, quæ tibi, secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies, & momenta temporum, atq; ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cælestes spiritus, & cunctos fideles tuos, precibûs & affectibûs invito, & exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus, & linguæ; & sanctum ac mellifluum nomen tuum, cum summa jubilatione & ardenti devotione magnificent,

Et

Et quicumque reverenter, ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent.

Cumque optata devotione, ac fruibili unione, potiti fuerint, & bene consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur,

CAPUT XVIII.

Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.

VOX DILECTI

I. CAvendum est tibi à curiosa & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundū submergi.

Qui scrutator est majestatis, op- *pri-*

primetur à gloria: Plus valet Deus operari, quam homo intelligere potest. Tolerabilis, & humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & planâ ac firmâ pergit semitâ mandatorum Dei.

Multi devotionem perdiderunt, dùm altiora scrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, & sincera vita; non altitudo intellectûs, neque profunditas mysteriorum DEI

Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt, quomodo comprehendes, quæ supra te sunt?

Subde te Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento: sed non est hoc ipsis imputandũ, sed potius inimico

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sæpe multum prodest, quod talia sustinet Dei servus.

Nam infideles, & peccatores non tentat, quos securè jam possidet; fideles autem devotos variîs modîs tentat & vexat.

4. Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum simplici reverentia ad Sacramentum accede.

Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe

Non fallit te Deus: fallitur, qui sibi ipsi nimiúm credit.

Gr--

Graditur Deus cum ſimplicibus; revelat ſe humilibus; dat intellectum parvulis; aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis.

Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; fides autem vera fálli non poteſt.

5. Omnis ratio, & naturalis inveſtigatio, fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere,

Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & ocultîs modîs in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur.

Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna & inſcrutabilia in cælo & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operũ ejus. Si talia eſſent opera Dei ut facilè ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

FINIS

INDEX CAPITUM IV, LIBRORUM De Imitatione Christi.

LIBER PRIMUS

De

LIBER SECUNDUS

LIBER TERTIUS

Quod

den-

Quod

LIBER QUARTUS

Quod

FINIS